

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน
การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วาสนา ราษฎร์นอก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน
การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วาสนา ราษฎร์นอก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระ เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เสนอโดย นางสาววาสนา ราษฎร์นอก เป็นส่วนหนึ่งของ
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร. ภัศยกร เลาสวัสดิกุล)

วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2568

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิสรร์ค ภาชนะวรรณ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ภัศยกร เลาสวัสดิกุล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สรรชัย ชูชีพ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมชัย หาญกล้า)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ภัศยกร เลาสวัสดิกุล อาจารย์ ดร. สรรชัย ชูชีพ
ชื่อนักศึกษา	วาสนา ราชภูร์นอก
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 323 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด
2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ ความกรุณา ความใส่ใจ และความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก การค้นคว้าอิสระ และ อาจารย์ ดร. สรรชัย ชูชีพ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้ คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ ตลอดจน ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เนื่องพะยอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า และอาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบ ความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบเค้าโครงการ การค้นคว้าอิสระทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ประธานสอบป้องกันการค้นคว้าอิสระ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การสอบป้องกันการค้นคว้าอิสระที่ได้ให้คำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขให้การค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะใน การค้นคว้าอิสระจนสำเร็จสมบูรณ์ และผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แก่ผู้วิจัยและให้ ความร่วมมือในส่วนของข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าของ ตำรา เอกสาร งานวิจัยทุกเล่มที่ได้นำมาอ้างอิง

ขอกราบขอบพระคุณ นางเกศินี พานทอง มารดาของผู้วิจัย ที่สนับสนุนให้การดำเนินชีวิตมี ความเจริญก้าวหน้า และขอขอบคุณนางจิตาภา อิศวมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองโป่ง ที่ให้ การสนับสนุนในการเป็นมหาบัณฑิตเสมอมา

วาสนา ราษฎร์นอก

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา.....	10
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	10
คุณลักษณะของผู้บริหาร.....	11
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	23
ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	23
กรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	24
ตัวชี้วัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	26
มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	27
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	29
ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม.....	29
กระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ.....	31
บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้.....	34
ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่อง เชิดชูเกียรติ.....	36
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.....	37
ข้อมูลทั่วไป.....	37

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
โครงสร้างการบริหาร.....	38
การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
งานวิจัยในประเทศ.....	48
งานวิจัยต่างประเทศ.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	61
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	80
สมมติฐานการวิจัย.....	80
วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
สรุปผล.....	82
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	93

	หน้า
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	102
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	108
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ.....	110
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือในการวิจัย.....	116
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	118
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	120

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา..	60
ตาราง 2	จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวม.....	70
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม.....	71
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ.....	72
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้.....	74
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 ในด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ.....	75
ตาราง 8	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม เพศ.....	76

ตาราง 9	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม สถานภาพการดำรง ตำแหน่ง.....	77
ตาราง 10	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์ ในการทำงาน.....	78

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพ 2 SMILE Model.....	41

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ว่าด้วยการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง – มีคุณธรรม ได้แก่ รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด - ชอบ / ชั่ว - ดี ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบสิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดสิ่งที่ชั่ว และช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง 3) มีงานทำ – มีอาชีพ ได้แก่ การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด และต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว 4) เป็นพลเมืองดี ได้แก่ การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน ครอบครัว - สถานศึกษา และสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566, หน้า 54)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิด ที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีการดำเนินชีวิต ด้วยความซื่อสัตย์ มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกรายวิชาและในทุกกิจกรรมของสถานศึกษา รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรมสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 38)

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพทางคุณธรรม เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และนำพลังทางสังคมมาร่วมแก้ไขปัญหาและวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมีเป้าหมายหลักในการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมเป็น 10 ประเด็นสำคัญ ภายใต้กรอบของแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) กำหนดให้คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนคุณธรรมเพิ่มขึ้นด้วยคุณธรรมหลัก 5 ประการ ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และกตัญญู โดยตั้งเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมคุณธรรมดังกล่าวที่ร้อยละ 5 ต่อปี เพื่อให้บรรลุการสร้างสังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์นี้อาศัยแนวทางจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม และประเทศไทยปลอดจากการทุจริต โดยมีกระบวนการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ 2) กระบวนการทางกฎหมาย และ 3) กระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมในทุกช่วงวัยของมนุษย์ โดยอาศัยการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคคลและองค์กรเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม กระบวนการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรม หรือการแสดงออกที่สะท้อนคุณธรรมในระดับบุคคล โดยการปรับเปลี่ยนวิถีคิด ค่านิยม และกระบวนการพัฒนาระบบและเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม เพื่อลดสาเหตุของปัจเจกบุคคลที่ก่อให้เกิดความระมัดระวังหรือมีความระมัดระวังการแสดงออกพฤติกรรมของคุณธรรม (กรมศาสนา, 2565, หน้า 2-3)

สถานศึกษานอกจากจะเป็นที่ให้วิชาความรู้แล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งวิทยาการความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม โดยการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 5 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) ซึ่งในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนต้องมีต้นแบบที่ดี ซึ่งต้นแบบนั้นก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการ การบริหาร และมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ตรวจสอบได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีใจเอื้อเพื่อพ่อแม่ มีการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายนโยบาย คำสั่ง ของผู้บังคับบัญชา มีความวิริยะอุตสาหะ ตรงต่อเวลา และอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ มีจิตสำนึกดี มุ่งบริการต่อกลุ่มเป้าหมาย

ผู้รับบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผู้บริหารรักษาคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ วิชาชีพ รักษาภาพลักษณ์และความสามัคคีในองค์กร ชุมชน และสังคม

เพื่อเป็นการสืบสานพระบรมราโชบายด้านการศึกษากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ในหลวงรัชกาลที่ 10 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนทุกคนมีความตระหนักรู้เข้าใจและคิดอย่างมีเหตุผล ชิมซับคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความภาคภูมิใจในการทำ ความดี และร่วมสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม ด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กร ที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน ต่อเนื่องและยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน หรือคุณธรรม 5 ประการของโครงการ ได้แก่ พอเพียง คือ การดำรงชีวิตพอเพียง โดยทำให้พอประมาณให้เหมาะสมกับตนเอง ไม่ฟุ้งเฟ้อและฝึกตนให้รู้จักความพอดี กตัญญู เป็นคุณธรรมที่มนุษย์ต้องปฏิบัติ เมื่อเกิดความสำเร็จต้องยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม ซื่อสัตย์สุจริต เป็นพื้นฐานของ ความดีทุกอย่าง ที่ทุกคนพึงปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ทุกคนต้องมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ ของตัวเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา และอุดมการณ์คุณธรรมเพิ่มขึ้น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ให้แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุณธรรม สพฐ. อย่างน้อยร้อยละ 35 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โรงเรียนทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุณธรรม สพฐ. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 1)

มาตรฐานในการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. นั้น ประกอบไปด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 โรงเรียน ด้านที่ 2 ผู้บริหาร ด้านที่ 3 ครู และด้านที่ 4 นักเรียน โดยในด้าน ผู้บริหารนั้น ถือได้ว่าเป็นอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญ อย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิด ขึ้นกับผู้เรียนอย่างยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องมีต้นแบบที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็น กำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการ การบริหาร และมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม อย่างลึกซึ้ง สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนได้อย่างเป็น รูปธรรม มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ สามารถกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงาน พัฒนาคุณธรรมอย่างชัดเจน จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อนโครงการ โรงเรียนคุณธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส

เป็นธรรม และตรวจสอบได้ของผู้บริหาร ยังเป็นการแสดงออกถึงคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม การเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ล้วนเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งคุณธรรมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญที่สุด การที่ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นการสร้างต้นแบบคุณธรรมที่มีพลังอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม และนำไปสู่การซึมซับและปฏิบัติตามอย่างเป็นธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 8)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโครงการที่ดี ต้องทำทันที ต้องทำพร้อมกัน ต้องทำทั้งหมด โดยมีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งหมด จำนวน 135 โรงเรียนซึ่งมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการครบตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา แต่ในปัจจุบันนี้มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้ระดับ 2 ดาว จำนวน 56 โรงเรียน ได้ระดับ 3 ดาว จำนวน 78 โรงเรียน ได้ระดับ 4 ดาว 1 โรงเรียน และในระดับ 5 ดาว ยังไม่มีโรงเรียนได้ในระดับนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

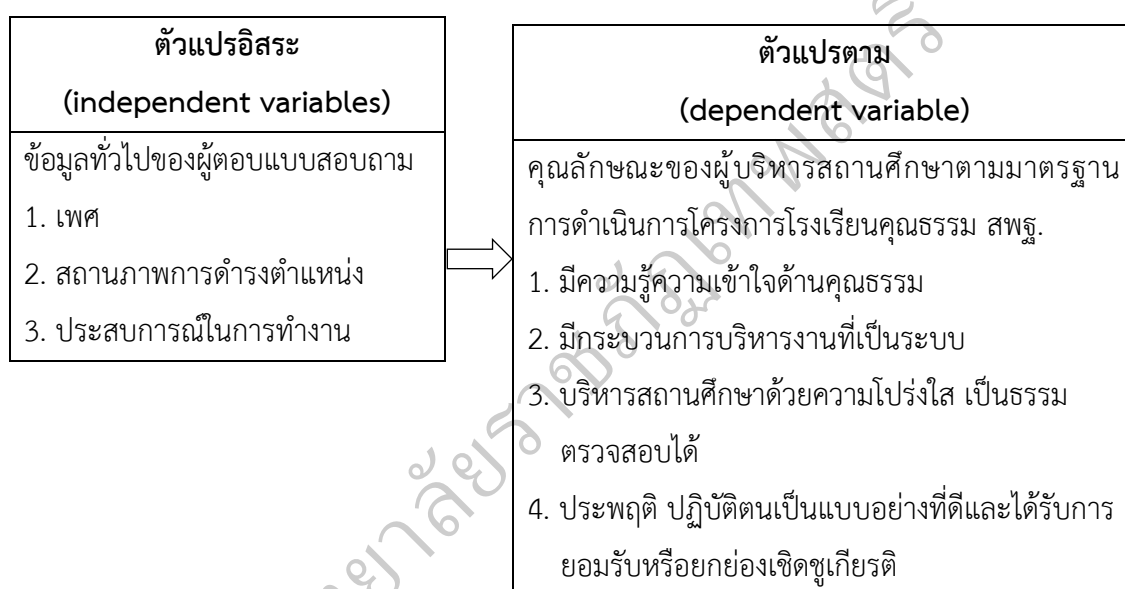
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม เพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัย ได้นำกรอบแนวคิดมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จากคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ., มาตรฐานและตัวชี้วัด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 8)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 จำนวนเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 152 คน และครู จำนวน 1,509 คน รวมทั้งสิ้น 1,661 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane)

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Yamane, 1973, p.1089) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 323 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 35 : 65 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 114 คน และครู ร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 209 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง แบ่งเป็น

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม

2.2.2 มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ

2.2.3 บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้

2.2.4 ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่อง

เชิงชุกเกียรติ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จากคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มาตรฐานและตัวชี้วัด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ในช่วงระยะเวลาปีการศึกษา 2567

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดังนี้

1. หน่วยงานในระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย แนวทางในการส่งเสริมการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัด
2. หน่วยงานในระดับปฏิบัติ ได้แก่ สถานศึกษาที่จะได้รับประโยชน์จากการวิจัยโดยผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ให้มีระดับดาวสูงขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หมายถึง โครงการที่สืบสานปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ และพระบรมราชโองบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่มุ่งปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) ความพอเพียง 2) ความกตัญญู 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความรับผิดชอบ และ 5) อุทิศการณคุณธรรม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 4 ด้าน ดังนี้

1. **มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม** หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ที่สามารถนำมาใช้ในการร่วมกันกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมของโรงเรียน และมีผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้สนใจในด้านคุณธรรม
2. **มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ** หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานที่เป็นระบบตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมีการสร้างการรับรู้และยอมรับ โดยจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน มีการสื่อสารนโยบายและเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักและประชาสัมพันธ์ สร้างครูและนักเรียนแกนนำ โดยคัดเลือกผู้ที่มีภาวะผู้นำ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง มีการระดมความคิดจากนักเรียน ครู ผู้บริหาร กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยทบทวนปรับปรุงเป็นประจำทุกปี กำหนดวิธีบรรลุเป้าหมาย จัดทำโครงการคุณธรรมสร้างเป็นแบบอย่างที่ดี และบูรณาการคุณธรรมในทุกกิจกรรม ลงมือปฏิบัติ ประกาศเจตนารมณ์

กำหนดในแผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมและสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการวางแผนงาน สร้างการมีส่วนร่วม นิเทศการดำเนินงาน จัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินผล และ ถอดบทเรียน

3. บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาอย่างถูกต้องชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูล เผยแพร่นโยบาย กระบวนการทำงาน ผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณชน ที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ปฏิบัติงานตามคู่มือและแนวปฏิบัติของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างมีระบบงานที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ อีกทั้งสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพร้อมให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงในทุกๆ ด้าน

4. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการครองตน ครองคน และครองงาน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส มีความยุติธรรม และแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ และเป็นที่เคารพยกย่องของบุคลากรในองค์กรและสังคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่กำกับ ดูแล โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดสระบุรี 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอวังม่วง จำนวน 135 โรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่หลักด้านการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 คุณลักษณะของผู้บริหาร
 - 1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 - 2.1 ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 - 2.2 กรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 - 2.3 ตัวชี้วัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 - 2.4 มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 - 3.1 ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม
 - 3.2 กระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ
 - 3.3 บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้
 - 3.4 ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ
4. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
 - 4.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 4.2 โครงสร้างการบริหาร
 - 4.3 การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษามีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ศึกษาและให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2558, หน้า 22) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ทำหน้าที่บังคับบัญชา กำกับ ดูแล และบริหารงานในสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

สมพงษ์ เกษมสิน (2559, หน้า 65) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำ การจัดการ และการพัฒนาสถานศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2560, หน้า 72-73) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้นำทางการศึกษาที่มีความรับผิดชอบในการกำกับดูแล พัฒนา และขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และมีคุณภาพ

ปทุมรัตน์ สีรูป (2560, หน้า 33) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าหรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 15) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งมีภาระหน้าที่นำองค์กร พัฒนาคุณภาพการศึกษา และขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ธงชัย สันติวงษ์ (2561, หน้า 88-89) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นำและบริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษา

สุกฤตยา ปงกันทา (2561, หน้า 22) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้งโดยเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถ มีความเป็นผู้นำ และอีกทั้งยังมีอำนาจในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมงานในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุตามแผนงานและนโยบายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2562, หน้า 45) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562ก, หน้า 10) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้นำทางการศึกษาที่มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน

นิรมล รอดไพ, และวรภฤต เกื้อนช่าง (2564, หน้า 56) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพและคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่ได้รับมอบหมาย หรือตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้

ลูเนนเบิร์ก, และออร์นสไตน์ (Lunenburg, & Ornstein, 2018, pp.150-151) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการวางแผน กำกับ หรือประสานงานด้าน กิจกรรมทางวิชาการ การบริหาร หรือกิจกรรมสนับสนุนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึง มัธยมศึกษา ซึ่งรวมถึงตำแหน่งต่างๆ เช่น ผู้อำนวยการกิจกรรม ผู้บริหารหลักสูตรและการเรียน การสอน ผู้อำนวยการโรงเรียนประถม ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยม และผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับกลาง

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลสำคัญที่มีบทบาทครอบคลุม การบริหารจัดการศึกษาอย่างรอบด้าน โดยทำหน้าที่กำกับดูแลและนำองค์การการศึกษาให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความรู้ความสามารถ ภาวะความเป็นผู้นำ และ ความรับผิดชอบ และทำงานครอบคลุมหลากหลายด้าน ประกอบด้วยการบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

2. คุณลักษณะของผู้บริหาร

คุณลักษณะของผู้บริหารมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ศึกษาและให้ลักษณะของ คุณลักษณะของผู้บริหารไว้ดังนี้

สุรัตน์ ดวงชาทม (2558, หน้า 6-9) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะผู้บริหารหรือคุณสมบัติ โดดเด่น ดังนี้ 1) มีบุคลิกที่ดี (personality) คือ มีจิตใจที่แจ่มใส ดิงาม มองโลกในแง่ดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกายสง่า การแต่งกายท่าทาง การวางตัวถูกต้องเหมาะสมและถูกกาลเทศะ มีวาจาดี พูดดี พูดเป็น 2) มีความรู้ดี (knowledge) คือ เป็นผู้รู้กว้าง รู้ลึก รู้หลักวิชา และสามารถนำความรู้มา ใช้ในการพัฒนาองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีวิสัยทัศน์ (vision) คือ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ กว้างไกล และมุ่งมั่นในการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ 4) มีมนุษยสัมพันธ์ (human relationship) ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ทั้งนาย ลูกน้อง เพื่อนและคนทั่วไป 5) มีภาวะผู้นำ (leadership) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถนำทีมปฏิบัติงานให้ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) เป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลง (chief change officer) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีขององค์กร โดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรอบรู้ และความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง 7) มีคุณธรรม จริยธรรม (moral & ethics) ผู้บริหารจะต้องหมั่นตรวจสอบตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่เสมอ ซึ่งคุณธรรมที่สำคัญของผู้บริหารประกอบด้วย ทศพิธราชธรรม พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 ทิริโอตะปะ และขันติโสรัจจะ 8) บริหารจัดการดี (administration & management) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถมองเห็นภาพงานได้ตลอดแนว ตั้งแต่รู้จักจุดเริ่มต้นของงาน และจุดสุดท้ายของงาน และรู้จักการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ 9) มีความสามารถพิเศษรอบด้าน (talent) ผู้บริหารจะต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นให้หลากหลาย เช่น กล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักประสานงาน รู้จักบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สามารถสร้างทีมและพัฒนาทีมงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจ ตลอดจนความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหาร 10) ผู้นำวิชาการ (professional leader) ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ของวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นอย่างดี มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน และต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน

สมสมิทธิ มีแสงนิล (2559, ย่อหน้า 2) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีภาวะผู้นำ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะในการครองใจและจูงใจบุคลากรให้ร่วมมือและสนับสนุนการทำงานอย่างเต็มที่ อีกทั้งต้องมีความสามารถในการประสานความเข้าใจระหว่างบุคคล รวมถึงการจัดการและคลี่คลายความขัดแย้งอย่างเหมาะสม 2) มีเมตตาธรรม ไม่มีอคติ ผู้บริหารที่ดีต้องมีเมตตาธรรมและปราศจากอคติ ไม่ปล่อยให้ความรักหรือความชิงเข้ามาเป็นปัจจัยในการตัดสินใจ โดยเฉพาะในการตักเตือนหรือลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งควรกระทำด้วยเหตุผลและความเมตตา ไม่ใช่อารมณ์ส่วนตัว นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน มีน้ำใจกับเพื่อนร่วมงานในโอกาสอันเหมาะสม และมีความอดทนทั้งด้านอารมณ์และจิตใจ 3) อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง ในการทำงานถ้าผู้บริหารมีหลักการที่ชัดเจน การทำงานก็จะง่าย สะดวก เร็วขึ้น ความเป็นธรรม และตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้แม่นยำ 4) เป็นนักคิด ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางหรือวิธีการที่เป็นไปได้และนำไปสู่พัฒนาการขององค์กร นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องสามารถจัดระบบความคิดให้มีความเชื่อมโยง มองเห็นภาพรวมขององค์กรและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างรอบด้าน ควบคู่ไปกับทักษะในการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างชัดเจน และความสามารถในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) สร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องมีมุมมองกว้างไกล สามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างแม่นยำ โดยอาศัยประสบการณ์และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ความสามารถในการมองเห็นภาพรวมและใช้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ 6) มีทักษะหลายด้าน ผู้บริหารต้องมีทักษะในการตัดสินใจ ต้องมีการจัดการที่ดี มีทีมงานที่แข็งแกร่ง มีข้อมูลที่ถูกต้องมากพอและทันสมัย ทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะในการสร้างทีมงาน 7) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องมีความรู้รอบด้านและข้อมูลที่ทันสมัย เพราะข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการตัดสินใจที่แม่นยำ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใฝ่รู้ อ่านอย่างสม่ำเสมอ มีความกระตือรือร้น ช่างสังเกต และรู้จักรับฟัง เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถมองเห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขได้อย่างรอบคอบและรอบด้าน 8) รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการตระหนักรู้และความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง ผู้ปฏิบัติงานต้องทราบว่าตนเองดำรงสถานะใด มีขอบเขตความรับผิดชอบเพียงใด และมีอำนาจในการตัดสินใจหรือดำเนินการในเรื่องใดบ้าง การเข้าใจบทบาทหน้าที่ดังกล่าวจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนหลีกเลี่ยงการก้าวท้าวหรือแทรกแซงงานในความรับผิดชอบของบุคคลอื่น อันจะนำไปสู่ความเป็นระเบียบและประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรโดยรวม 9) กล้าตัดสินใจ เป็นภารกิจที่ทำนายที่สุดของผู้บริหาร แม้ผู้บริหารจะมีข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างครบถ้วน แต่หากขาดความเชื่อมั่นหรือกังวลต่อความรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น ย่อมส่งผลให้ไม่กล้าตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ภาวะดังกล่าวทำให้องค์กรไม่สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและความก้าวหน้าในระยะยาว เนื่องจากการบริหารที่ขาดความกล้าตัดสินใจทำให้ขาดวิสัยทัศน์และขาดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมองค์กร 10) มียุทธวิธีและเทคนิค กลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน ส่วนเทคนิคจะช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากรอื่น ๆ มิให้สิ้นเปลือง เทคนิคที่ดีไม่ควรมีความสลับซับซ้อนมากเกินไป สามารถเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้

สมคิด บางโม (2560, หน้า 28) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีประกอบด้วยความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบสูง มีความยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความสามารถในการสื่อสาร

พระครูสุตวรธรรมกิจ (2561, หน้า 12-13) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำต้องมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส เคารพกฎระเบียบและความคิดเห็นของผู้อื่น มีความตรงไปตรงมา 2) มีความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากวิธีการเดิมๆ 3) มีความรู้ ความสามารถ รอบรู้หลากหลายมิติ และมีความชำนาญในเรื่องนั้นๆ 4) มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด มีความรู้ ความสามารถ มีไหวพริบ ฉลาดปราดเปรื่อง 5) มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ

มีความเพียรพยายาม ทุ่มเท เสียสละ 6) มีบุคลิกภาพที่ดีทั้งภายในและภายนอก 7) มีทักษะในการสื่อสาร 8) มีภาวะผู้นำ

ดวงพร รุ่งเรืองศรี (2561, หน้า 142-143) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ 1) สมรรถนะหลัก ได้แก่ การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม 2) สมรรถนะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การมองภาพรวมองค์รวม การใส่ใจและการพัฒนาผู้อื่น การสืบเสาะหาข้อมูล ความเข้าใจ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การดำเนินการเชิงรุก ความมั่นใจในตนเอง มีศิลปะการสื่อสารจูงใจ และการสนร้งสัมพันธ์ภาพ 3) สมรรถนะทางการบริหาร ได้แก่ วิสัยทัศน์ การวางกลยุทธ์ภาครัฐ และการควบคุมตนเอง

นิตากร กองอุดม (2562, หน้า 45) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพจากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านความซื่อสัตย์ 4) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ด้านบุคลิกภาพที่ดี 6) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 7) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (2563, หน้า 56) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะทางด้านสติปัญญา ได้แก่ การมีไหวพริบ ปฏิภาณดี มีความรอบคอบ มีเหตุผล มีความรู้ ความเด็ดขาดและความราบรื่นใน การใช้ความคิดตลอดจนการตัดสินใจ 2) คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว มีความตื่นตัว มีคุณธรรม ยุติธรรม ไม่ยึดติดกับระเบียบประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมา 3) คุณลักษณะทางด้านความสามารถ ได้แก่ ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น ความสามารถที่ ได้รับการยกย่อง เป็นที่ยอมรับ และการมีเคล็ดลับในการจัดการ 4) ทักษะทางสังคมประกอบด้วย ความสามารถที่จะแสวงหาความร่วมมือ ความกว้างขวางและเกียรติยศ การเข้าร่วมทางสังคม ความสามารถทางสังคม 5) มีแรงขับและปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้งานสำเร็จ มีความเชื่อมั่น และ 6) การมองการณ์ไกล และมีความคิดสร้างสรรค์

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2563, หน้า 87) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร คือ องค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร โดยครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

แสงจิตต์ ไต่แสง (2564, หน้า 16-17) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กรแบบมีเป้าหมาย ผู้นำต้องมีความสามารถในการกำหนดทิศทางขององค์กรและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้เกิดคุณภาพ

เหมาะสมกับผู้ใต้บังคับบัญชา 2) การสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการ ผู้นำต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาไว้เนื้อเชื่อใจในการบริหารจัดการของผู้นำ และผู้นำสามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินงานที่เป็นระบบ ตามมาตรฐานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร 3) กล้าตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง ผู้นำจะต้องเป็นผู้นำเชิงรุกที่กล้าได้กล้าเสียในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และกล้าตัดสินใจต่อความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4) สร้างแรงผลักดันการขับเคลื่อนขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้นำต้องคุณลักษณะในการสร้างความหวังในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมและสัญลักษณ์ในการส่งเสริมและสร้างแรงผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ 5) สร้างระบบในการทำงานแบบมีทิศทาง ผู้นำสามารถสร้างระบบในการทำงานโดยมีการกำหนดทิศทางในการทำงานให้มีความชัดเจนตามมาตรฐานที่มีแบบแผนและมีประสิทธิภาพ 6) สร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีความสุข ผู้นำต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความสุขในการทำงานตามเป้าหมายขององค์กร 7) ความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ ผู้นำต้องบริหารจัดการแบบยืดหยุ่น และให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอิสระในการทำงาน และทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) อารมณ์ที่มั่นคงต่อการจัดการ ผู้นำต้องมีอารมณ์ที่มั่นคงต้องรู้จักจัดการอารมณ์ในการทำงานได้เป็นอย่างดีในการทำงานภายใต้ความกดดันและการทำงานที่มีความเสี่ยง

สต็อกดิล (Stogdill, 1974, pp.74-75) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) คุณลักษณะทางกายภาพ (physical characteristics) ผู้บริหารต้องประกอบด้วยกายที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีวุฒิภาวะและมีความสง่างาม 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background) ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาที่ดี มีฐานะทางสังคมที่ดี มีความคล่องแคล่ว 3) สติปัญญาและความสามารถ (intelligence and ability) ผู้บริหารต้องมีสติปัญญาดี มีการวินิจฉัยสามารถตัดสินใจได้ดี มีความรู้และทักษะในการสื่อสารและการพูด 4) บุคลิกภาพ (personality) ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการปรับตัว มีความพร้อมและความตื่นตัวอยู่เสมอ สามารถควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่ใจกว้าง สามารถเป็นที่พึ่งพิงให้คนอื่นได้ มีความซื่อสัตย์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรมและความเชื่อมั่นในตนเอง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี มีลักษณะ ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ คือ มีความรู้กว้างและลึก สามารถคิดวิเคราะห์เป็น มีไหวพริบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถริเริ่มนวัตกรรม 2) คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ คือ ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งสามารถจูงใจและประสานงานผู้อื่น กล้าตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง และนำการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส ยึดมั่นในความถูกต้อง มีเมตตาธรรม ไม่มีอคติ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4) คุณลักษณะด้าน

บุคลิกภาพ คือ มีบุคลิกที่ดี วางตัวเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ดี อารมณ์มั่นคง ยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถปรับตัวได้ดี 5) คุณลักษณะด้านการบริหาร คือ มีทักษะการบริหารจัดการ สามารถวางกลยุทธ์และถ่ายทอดวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจให้ทีมงาน มีความสามารถในการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กรและชุมชนได้

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ศึกษาและได้อธิบายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2554, หน้า 128-131) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ประกอบด้วย 1) ลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน ได้แก่ ความถนัดในการเป็นผู้นำ มีลักษณะนิสัยชอบร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น สามารถร่วมทำงานและมีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ 2) การศึกษาระดับปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาขึ้นไป ครอบคลุมเนื้อหา ได้แก่ บริหารและการจัดการศึกษา จิตวิทยาการทำงานร่วมกับผู้อื่น พื้นฐานการศึกษาค้นคว้างานวิจัย บริบททางการบริหารการศึกษาที่ประกอบด้วยข้อระเบียบ กฎหมาย สังคม วิทยาปรัชญาเศรษฐกิจ และการปกครอง 3) บุคลิกภาพน่าเชื่อถือ มีน้ำเสียงการพูดน่าฟัง เข้าใจง่าย มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความเข้มแข็งแต่มีความถ่อมตน มีกิริยามารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ 4) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ยึดมั่นในระบบคุณธรรมที่ตั้งไว้ มีความโปร่งใส ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ไม่คดโกง มีความอดทนอดกลั้น และเป็นคนดีของสังคม 5) ความสามารถชำนาญในการบริหารและจัดการศึกษาตามหลักวิชาการและปฏิบัติ พยายามไปสู่เป้าหมาย โดยยึดให้ทุกคนมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีม มีการประสานงานตามหน้าที่รับผิดชอบ และสามารถปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง 6) ความรู้สึกและความรอบรู้ในการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา ระเบียบ กฎหมาย บริบททางสังคม การวิจัย และจิตวิทยาการบริหาร 7) ใฝ่เรียนรู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นหลักประกันคุณภาพ ช่วยยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ และเป็นการปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง

ทรงพล เจริญคำ (2558, หน้า 22) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ต้องปฏิบัติ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

วิจิตร วรุตบางกูร (2558, หน้า 105) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี ไว้ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำ (leadership) คือ ความสามารถของบุคคลในการใช้

อิทธิพลของตนเหนือสมาชิกในกลุ่ม เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ในองค์กร ผู้นำที่มีประสิทธิผลต้องมีความรับผิดชอบ มีไหวพริบและปัญญาในการตัดสินใจ มีความมุ่งมั่น อดสาหะ เสียสละ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมต่อบทบาท และยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) มีความรู้และประสบการณ์ (knowledge and experience) คือ คุณลักษณะที่ผู้บริหารต้องมีในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในงาน ตามสายวิชาชีพโดยตรง 3) มีมนุษยสัมพันธ์ดี (human relationship) คือ ความสามารถของผู้บริหาร ในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีมักแสดงออกด้วยท่าทีเป็นมิตร มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เปิดรับฟังความคิดเห็น มีความยืดหยุ่น และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง 4) มีคุณธรรมสูง (virtue) เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารในการกำกับพฤติกรรมและการตัดสินใจให้อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ผู้บริหารที่มีคุณธรรมต้องมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี และประพฤติตนตามหลักศีลธรรม พร้อมทั้งมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ

ชัชยนต์ เพาพาน (2559, หน้า 304-306) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิผล ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) นักสร้างสรรค์ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องมีกระบวนการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความสามารถ สร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานและต้องส่งเสริมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) นักการสื่อสาร ผู้บริหารต้องสื่อสารข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านหลายช่องทาง และเป็นผู้ฟังที่ดี 3) นักคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและให้ความสนใจความคิดเห็นของครูและบุคลากรขององค์กร โดยรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนในระยะยาว และนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ 4) สร้างชุมชน ผู้บริหารต้องรู้จักเชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่เหมาะสม และหาวิธีที่จะสร้างโอกาสให้กับบุคลากรเพื่อเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้อื่นเห็นความเป็นผู้นำอีกด้วย 5) การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ต้องมองการณ์ไกลเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ตอบสนองผู้เรียนทุกคน และถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การพัฒนาชุมชน 6) การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ ผู้บริหารต้องแสวงหาข้อมูล แบ่งปันข้อมูล และแบ่งปันความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับคนอื่น มีการติดต่อกับบุคคลภายนอกผ่านทางสื่อสังคม และต้องสร้างความร่วมมือกับผู้อื่นได้ 7) สร้างพลังเชิงบวก ผู้บริหารต้องสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุก และวิธีการดูแลเอาใจใส่ ต้องแบ่งเวลาได้พบปะพูดคุยกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง อีกทั้งการให้คุณค่าแก่คนเหล่านี้ทั้งหมด โดยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้น 8) ความเชื่อมั่น ผู้บริหารต้องมีลักษณะมีความมั่นใจ กล้าตัดสินใจ เข้าถึงง่าย และสามารถรักษาขวัญกำลังใจของชุมชน และโรงเรียน

9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร ผู้บริหารต้องแสดงความมุ่งมั่นและความทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อผลักดันให้ครูและนักเรียนเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้บริหารและองค์กร จึงทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

11) ต้องเป็นนักประกอบการ โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการคิดนอกกรอบและรับมือกับความซับซ้อนของสังคมในศตวรรษที่ 21 ความสามารถดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารบริหารจัดการองค์กรได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

12) นักริเริ่มงาน ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณของตนเอง ความสามารถในการเป็นนักคิด นักริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ไม่คาดฝันได้สำเร็จ

13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารในการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้น มีทัศนคติเชิงบวก และพร้อมมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางอนาคตขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

14) ความเจียมเนื้อเจียมตัว เป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีความสุภาพให้เกียรติผู้อื่น รู้จักและเข้าใจบุคคลในชุมชน เปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน

15) ตัวแบบที่ดี ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการสื่อสารและการคิดวิเคราะห์ที่เข้มแข็ง สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการบริหารและการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม และจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และการทดลองสิ่งใหม่

กุลจิรา รัชนีกร (2563, หน้า 343) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนไปในทางที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พัฒนาระบบการศึกษา ทักษะ และความสามารถในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาตนเองให้สามารถตอบสนองความคาดหวังของสังคม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 1) การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์
- 2) การมีความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรม บริบท และสภาพแวดล้อมขององค์กร รวมทั้งมีความสามารถในการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีและสติปัญญาเพื่อพัฒนาองค์กร
- 3) การมีวิสัยทัศน์ ครอบคลุมความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ การสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน และการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย
- 4) การมีมนุษยสัมพันธ์ เน้นทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การเสริมสร้างความเชื่อมั่น การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น
- 5) ความสัมพันธ์กับงาน ประกอบด้วยการบริหารงานบนฐานคุณภาพ การมองงานแบบองค์รวม

การทำงานแบบบูรณาการ และการวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ 5) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมถึงการริเริ่มความคิดใหม่ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย การรับมือความท้าทาย และการคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำพองค์กรสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วิภาลัย วงษา (2563, หน้า 138) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

- 1) คุณลักษณะด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรมีการพัฒนาตนเองในการกำหนดวิสัยทัศน์ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน วางแผนการพัฒนาโรงเรียนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0
- 2) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยมีความเหมาะสมกับผู้เรียน และต้องส่งเสริมการนิเทศการสอน ติดตาม ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมในการจัดหาสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ และให้คำปรึกษาครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน
- 3) คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสารและประสานงาน โดยใช้เทคโนโลยี ควรส่งเสริมการเข้ารับอบรมในด้านการใช้เทคโนโลยี จัดหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการบริหารโรงเรียนให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนและเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- 4) คุณลักษณะด้านการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ ควรเป็นผู้นำซึ่งนำพาครูให้สร้างสรรค์การบริหารจัดการในโรงเรียนในรูปแบบใหม่ๆ ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น
- 5) คุณลักษณะด้านการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก ควรมีการวางแผนในการทำงาน การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ยกย่อง ชมเชย สนับสนุน การมีส่วนร่วมซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในงาน และก่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, และจรัส แจ่มจันทร์ (2563, หน้า 557) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีภาวะผู้นำในการประสานความร่วมมือระหว่างครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ ผู้บริหารการศึกษาไทยในยุค 4.0 จำเป็นต้องมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เป็นนักคิดและนักพัฒนา มีวิสัยทัศน์ทางการบริหาร พร้อมเผชิญสถานการณ์ใหม่ๆ ใช้แนวทางการบริหารแบบประชาธิปไตย เปิดรับฟังความคิดเห็น ทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหา และนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยยึดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเป็นแนวทางหลัก

นิรมล รอดไพ, และวรกฤต เกื่อนช้าง (2564, หน้า 60) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารและพัฒนางานทางการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทักษะ และความสามารถด้าน

การบริหาร รวมทั้งต้องยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมทางวิชาชีพ ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลควรมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ใช้เหตุผลและยึดความถูกต้องเป็นหลัก มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ ประกอบด้วยเมตตาธรรมและความรอบรู้ ซึ่งจะช่วยนำพาสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

สตาร์ฟิชแลป อะคาเดมี่ (2565, ย่อหน้า 2) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะที่สำคัญ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนต้องดูแลคนจำนวนมาก และเป็นสื่อกลางระหว่างครูและผู้ปกครอง ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีลักษณะของผู้นำที่เข้มแข็ง น่าเชื่อถือ และน่าเคารพ ที่จะทำให้นักเรียน คุณครูและผู้ปกครองมีความเคารพ และรับฟังในสิ่งที่ผู้บริหารพูด 2) พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง เพราะโลกในปัจจุบันมีเทคโนโลยีมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งมีการสอนแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารต้องนำโดยการเป็นแบบอย่างที่ดีและไม่กลัวที่จะเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงผ่านการนำสิ่งใหม่ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหา และวิธีการสอน 3) มีทักษะด้าน IT ผู้บริหารควรมีทักษะด้าน IT เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับคุณครู 4) มีทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารจะต้องติดต่อ สื่อสารกับผู้คนที่หลากหลาย ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียน หรือบุคลากรคนอื่น ๆ ในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องสื่อสารข้อมูลที่จำเป็น และเลือกช่องทางการสื่อสารกับบุคคลนั้นได้อย่างเหมาะสม และสิ่งที่สำคัญมาก ๆ ในการสื่อสาร คือ วิธีการสื่อสาร เช่น น้ำเสียง ท่าที หรือเป้าหมายในการสื่อสาร 5) พร้อมที่จะมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำแทน ผู้บริหารที่ดีควรรู้ว่าจะมอบหมายงานให้กับใครเป็นผู้ดำเนินการแทน หรือที่พูดง่ายๆ คือ มอบหมายงานที่ใช่ ให้กับคนที่ใช่นอกเหนือจากการมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำแทน สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องมี คือ ความไว้วางใจ ในตัวบุคลากร คุณครู และนักเรียน ในการให้พวกเขาทำงานบางอย่างจนสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารคอยทำหน้าที่เป็นโค้ช (coach) คอยแนะนำและคอยให้ความช่วยเหลือ 6) กล้าตัดสินใจ มีความเด็ดขาด การที่ผู้บริหารมีความกล้าตัดสินใจ จะทำให้ทั้งบุคลากร และนักเรียนรู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ กำลังมุ่งหน้าไปทางไหน และแสดงให้เห็นถึงการที่ปัญหาต่างๆ จะถูกแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว 7) มีทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารทุกคนจะต้องมีโอกาสพบเจอกับปัญหาที่หลากหลายอยู่เสมอ ทั้งปัญหาของนักเรียน ปัญหาของบุคลากรในโรงเรียน หรือปัญหาของครู เพราะฉะนั้นหน้าที่หลักของผู้บริหาร คือ การช่วยแก้ปัญหา 8) จัดลำดับความสำคัญให้เป็น การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หรือประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพื่อที่จะให้ปัญหาแต่ละเรื่องถูกจัดการได้อย่างรวดเร็วและเป็นไปได้มากที่สุด 9) มีความเข้าใจผู้อื่น การปฏิบัติงานที่โรงเรียนที่มีทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่มีพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน ในฐานะของผู้บริหาร จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องนี้ ถึงแม้ว่าผู้บริหารอาจจะไม่เคยมีประสบการณ์แบบเดียวกันมาก่อนแต่ผู้บริหารควรมีทักษะในการรับฟังปัญหา และให้คำปรึกษาได้ 10) เข้าถึงได้ ปรากฏตัวให้เห็นบ่อยๆ การที่ผู้บริหารปรากฏตัวให้ครู นักเรียน

และผู้ปกครองเห็นบ่อยๆ นั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้เป็นคนที่เข้าถึงได้แล้ว ยังทำให้ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองสามารถเข้ามาพูดคุยปรึกษาหารือ และรู้จักชุมชนโรงเรียนที่อยู่ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นโอกาสให้ผู้บริหารได้รับฟังความต้องการของครู นักเรียน และผู้ปกครอง

สุนทรีย์ วรรณไพเราะ, และวรพล ศรีเทพ (2566, หน้า 287-288) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค next normal ไว้ดังนี้ 1) สร้างความเชื่อมั่น (confidence) ผู้บริหารต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นในทีมได้ โดยผู้บริหารควรมีลักษณะเปิดเผยและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับทีมงาน ผู้ร่วมงาน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นใจในการดำเนินงาน และปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้นำควรมีมุมมองที่กว้างขวาง เป็นที่พึ่งให้กับทีมงานในการเจอปัญหาหรือสถานการณ์ที่ท้าทาย 2) แสดงพลังเชิงบวก (creating positive energy) การบริหารต้องเน้นการสร้างหลักการทั้งเชิงบวกและเชิงรุก เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์และกระตุ้นทีมให้มีแรงบันดาลใจที่สูง โดยผู้บริหารควรมีเวลาในการพบปะและพูดคุยกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจความต้องการของทุกฝ่าย และเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจในทีมงาน 3) สวมหมวกนักคิดเชิงสร้างสรรค์ (creativity thinking) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมักจะมีกระบวนการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความสามารถของการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นในโรงเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ไม่จับผิดการทำงาน มีการตั้งคำถามปลายเปิด เน้นประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 4) สร้างสัมพันธ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (creating learning community) การสร้างการประสานเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคนที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำมาสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ภายใน การสร้างเครือข่ายสถานศึกษา การสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเป็นผู้นำ 5) สร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย (creating a diverse learning atmosphere) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผู้เรียนและบุคคลภายนอก เพื่อเป็นการสร้างความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น และความเป็นกันเองในสถานศึกษา เพราะถ้าในโรงเรียนที่ผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหารมีความเป็นกันเองต่อกัน มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี และจะส่งผลต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น 6) ทำลายกับความไม่รู้และปัญหา (fighting ignorance and problems) การมีความกล้าที่จะเผชิญกับความไม่รู้และอุปสรรคเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถเผชิญกับความไม่รู้และอุปสรรค ได้แก่ การเปิดรับและการยินดีที่จะเรียนรู้ความสามารถในการปรับตัว ทักษะในการแก้ปัญหา การมีความพยายาม ความเชื่อมั่นในการนำการสร้างทีมที่มีความหลากหลาย มีความทุ่มเทในการพัฒนาตนเองและทีมอยู่เสมอ การมีทัศนคติที่ต้องการพัฒนาตนเองและทีม และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับความไม่รู้และอุปสรรค

7) สร้างมูลค่าเพิ่มสุดกำลัง (increasing in value) การสร้างมูลค่าเพิ่มทางการคิดและการนำทางมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมความสำเร็จของสถานศึกษา ที่อาจจะทำให้ผู้บริหารสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสถานศึกษา สร้างมาตรฐานหลักสูตรที่มีคุณภาพ สร้างการทำงานที่มีคุณค่าทางจิตใจ สร้างความสุขในองค์กร สร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง สร้างทัศนคติที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะทำให้ทุกคนร่วมมือกันสร้างสรรค์ผลงานที่ดีให้กับสถานศึกษา 8) ทำงานอย่างยืดหยุ่นและเข้าใจ (flexibility and understanding) การทำงานอย่างยืดหยุ่นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหาร โดยผู้บริหารต้องมีการปรับตัวต่อการทำงานที่เปลี่ยนแปลง เข้าใจผู้ร่วมงานที่แตกต่าง การนำเทคโนโลยีมาใช้ การสร้างทีมงานที่มีสมรรถนะที่หลากหลาย 9) ปรับตัวไวไม่ล้มเหลว (adapting quickly) การปรับตัวเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้บริหารควรพัฒนาเพื่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และการเผชิญกับความไม่แน่นอนในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมเปิดรับความเปลี่ยนแปลง การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย การสร้างความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้บริหารมีความเป็นมืออาชีพในยุควิถีถัดไปได้เป็นอย่างดี

แม็กนุสัน (Magnuson, 1971, p. 261) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยแบ่งออกเป็นสองด้านหลัก ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะทางวิชาชีพ โดยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญประกอบด้วย 1) ความเป็นธรรม คือ การตัดสินใจอย่างเป็นกลางและยุติธรรม 2) ความรอบรู้ คือ ความรู้ที่กว้างขวางทั้งในด้านการบริหารและวิชาการ 3) ความจริงใจ คือ การแสดงออกอย่างซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา 4) ความเป็นมิตร คือ การเข้าถึงได้ง่ายและสร้างบรรยากาศที่ดี และ 5) อารมณ์ขัน คือ ความสามารถในการผ่อนคลายสถานการณ์และสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก คุณลักษณะทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร คือ ความสามารถในการติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การทำงานร่วมกัน คือ ความสามารถในการทำงานเป็นทีมและสร้างความร่วมมือ และ 3) การประสานประโยชน์ คือ การผนึกกำลังและผลักดันให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะมีลักษณะ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์และการนำ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางของโรงเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วม มีความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง น่าเชื่อถือ และสามารถนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะการบริหารและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน และสร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับกลุ่มต่างๆ 3) นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางนวัตกรรม กล้าคิด กล้าริเริ่ม สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน และการบริหารจัดการโรงเรียน 4) การพัฒนาตนเองและบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น

ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร สนับสนุนการมีส่วนร่วม และสร้างขวัญกำลังใจ 5) คุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยคุณธรรม มีความเมตตา ยุติธรรม รับฟังความคิดเห็น และบริหารงานแบบประชาธิปไตย 6) การปรับตัวและแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษามีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะการแก้ปัญหา กล้าตัดสินใจ และพร้อมเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ 7) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับทีมงาน นักเรียน และผู้ปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1. ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 2) ได้กล่าวว่าโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จัดทำขึ้นเพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสนองพระราชประสงค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ในการพัฒนาคุณธรรมให้แก่เยาวชนไทย โดยได้รับการผลักดันจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางดำเนินงาน ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านการส่งเสริมคุณธรรม ผลการหารือเห็นพ้องว่า การพัฒนาคุณธรรมในผู้เรียนจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ จึงได้จัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักรู้ มีเหตุผลซึ่งเป็นพื้นฐานของกระบวนการคิด ตลอดจนซึมซับคุณค่าคุณธรรมความดี จนเกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อีกทั้งยังมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรด้านคุณธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม รูปแบบการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีลักษณะเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ลงทุนต่ำ แต่ให้ผลคุ้มค่า โดยสามารถปรับใช้ได้กับโรงเรียนทุกศาสนา เนื่องจากยึดหลักคุณธรรมสากล ส่งผลให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนลดลง และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนานักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างยั่งยืน

สุภัทรชัย กระสินหอม (2564, หน้า 17) ได้กล่าวว่าโครงการโรงเรียนคุณธรรมเกิดขึ้นเพราะมีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้นสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียนที่จะพัฒนาเด็กให้มีคุณธรรมจริยธรรมและรู้จักการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมและด้วยความสำคัญนี้กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ริเริ่มโครงการโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักรู้ และซึมซับในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนเข้ามาดำเนินการ พร้อม

ทั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และเป้าหมายของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหาร ครู นักเรียน คือ คุณธรรมด้านความพอเพียง กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ อุดมการณ์คุณธรรม อีกทั้งได้กำหนดตัวชี้วัดโรงเรียน คุณธรรมอีก 7 ด้าน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน และในปี พ.ศ. 2561 สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งในสังกัด สพฐ. ทุกแห่งเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม

สรุปได้ว่า โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโครงการที่เกิดขึ้นตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจุดเริ่มต้นจากพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้ดำเนินการตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านคุณธรรม โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชิมช้คุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม จุดเด่นของโครงการโรงเรียนคุณธรรม คือ เป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย เป็นการลงทุนต่ำแต่ได้กำไรมาก และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกติดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่งในปี พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งในสังกัด สพฐ. เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยมีการกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งเน้นด้านความพอเพียง กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และคุณธรรมอื่นๆ รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรมไว้ 7 ด้าน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน

2. กรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) ได้กล่าวว่าโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของในหลวงรัชกาลที่ 10 โดยให้โรงเรียนดำเนินการวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน ทั้งพัฒนาผู้บริหาร ครู และนักเรียนตามกรอบแนวคิด ดังนี้ 1) พอเพียง คือ การดำรงชีวิตตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยการพอประมาณให้เหมาะสมกับตนเอง และการฝึกตนให้รู้จักความพอดี พอเหมาะ ไม่ฟุ้งเฟ้อ เพราะหากไม่พอดีพอเหมาะ ก็จะก่อให้เกิดความทุจริตภายในจิตใจ 2) กตัญญู เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงปฏิบัติ เพราะทุกคนมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ได้แก่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ญาติพี่น้อง เป็นต้น ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ ยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม 3) ซื่อสัตย์สุจริต ยึดพระบรม

ราชาชาตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของ ความดีทุกอย่าง เด็กๆ จึงต้องฝึกอบรมให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อจะได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์ และมีชีวิตที่สะอาด ที่เจริญมั่นคง 4) ความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ต้องมีจิตสำนึกในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมให้สามารถตรวจสอบ การกระทำได้เสมอ โดยปราศสอนเพื่อให้ลูกหลานเยาวชนก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์ ยึดมั่นความซื่อสัตย์ สุจริตเพื่อสร้างคนดีให้กับบ้านเมือง 5) อุทิศคุณธรรม การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลของ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการบริหารหรือปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม มีความร่วมมือร่วมใจกัน มุ่งมั่นให้ระบบการศึกษาของชาติดำเนินไปด้วยความมั่นคง ยั่งยืน ด้วย จิตสำนึก ทศนคติ พฤติกรรมที่เต็มไปด้วยคุณธรรม และจริยธรรม พร้อมทั้งใช้หลักการให้โอกาส ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560, หน้า 54) ได้กล่าวว่าการรอบแนวคิด โครงการโรงเรียนคุณธรรม มีดังนี้ 1) ความพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีคุณธรรมในตนเอง 2) ความกตัญญู คือ ความรู้สึกสำนึกในการอุปการคุณ หรือบุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อ ตนเอง โดยการแสดงออกเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ 3) ความซื่อสัตย์ คือ ความประพฤติปฏิบัติตรง ความเป็นจริงต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติด้วยความสุจริตทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและ ผู้อื่น 4) ความรับผิดชอบ คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ทั้งที่เป็นภารกิจส่วนตัวและของ สังคม จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความสุจริต ความเต็มใจ และความจริงจัง มุ่งมั่นตั้งใจทำอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และต้องยอมรับผลของ การกระทำของตนเอง ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2563, หน้า 200) ได้กล่าวว่า แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์ คุณธรรม โดยผู้บริหารควรมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ความพอเพียง คือมีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มีความมุ่งมั่นตั้งใจ รู้จักพอประมาณให้เหมาะสมกับตนเอง ครอบคลุม ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ 2) ความกตัญญู คือ มีการดำรงตนอย่างเรียบง่าย ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ และรู้จัก ยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ 3) ความซื่อสัตย์ คือ การป้องกันมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ปฏิบัติ ตนตรงต่อเวลาทั้งต่อหน้าและลับหลัง รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่และยึดหลัก ความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ จริงใจต่อผู้อื่น มีความซื่อตรงไม่คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและพร้อมรับการตรวจสอบอยู่เสมอ 4) ความรับผิดชอบ คือ การมี ความรับผิดชอบยึดมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน เสียสละ มีความเพียรด้วยปัญญา

5) อุดมการณ์คุณธรรม คือ การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ยึดหลักความถูกต้อง มีความยุติธรรม และการมีพฤติกรรมที่เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

สรุปได้ว่า โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีกรอบแนวคิดที่สำคัญในการดำเนินงานตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนวิเคราะห์คุณธรรมอันเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนกรอบแนวคิดหลักประกอบด้วย 5 ประการสำคัญ ได้แก่ 1) ความพอเพียง คือการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริ รู้จักความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ และรู้จักประมาณตน 2) ความกตัญญู เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มนุษย์พึงปฏิบัติ แสดงความเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ 3) ความซื่อสัตย์สุจริต ยึดตามพระบรมราโชวาท เป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง ต้องฝึกรอบมให้เกิดในตนเอง 4) ความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ต้องมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด 5) คุณภาพคู่คุณธรรม เน้นการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการที่ดี มีความถูกต้องยุติธรรม และการมีส่วนร่วม

3. ตัวชี้วัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560, หน้า 18-19) ได้กล่าวว่าตัวชี้วัดของโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม มีทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในระดับทั้งโรงเรียนอย่างเป็นระบบ 2) มีการจัดตั้งกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติร่วมกันของทุกฝ่าย 3) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและบุคลากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ภายในโรงเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง 5) เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 6) โรงเรียนมีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ 7) โรงเรียนพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 6) ได้กล่าวว่าตัวชี้วัดของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) มีอุดมการณ์คุณธรรมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 2) มีกลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน 3) มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน และเสียสละ ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง 5) มีกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน 6) มีองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรม และบูรณาการไว้ในชั้นเรียน 7) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม

สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการกำหนดไว้ 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1) การมีกระบวนการพัฒนาและมีคุณภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมในโรงเรียน 2) การมีกลไกและ

เครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมที่ชัดเจน โดยทุกคนมีส่วนร่วม 3) การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สะท้อนคุณธรรม จริยธรรม เช่น ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความเสียสละที่เพิ่มขึ้นในโรงเรียน 4) การลดลงของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน 5) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 6) การมีองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรม และการบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 7) การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมให้กับสถานศึกษาอื่น

4. มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 7) ได้กล่าวว่า มาตรฐานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีทั้งหมด 4 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งในมิติสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และวัฒนธรรมของโรงเรียน ซึ่งเอื้อต่อการสร้างพฤติกรรมที่มีคุณธรรมของนักเรียน ครู บุคลากร และผู้บริหาร โดยมีการดำเนินงานภายใต้แนวคิดหรือกรอบแนวทางของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมในลักษณะที่เป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และสามารถถ่ายทอดหรือขยายผลออกไปสู่ครอบครัว ชุมชน หรือสังคมภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมในด้านนี้จึงเน้นที่การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เหมาะสม เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยประเด็นพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่ 1.1) การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน 1.2) การมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม 1.3) การส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน หรือกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 1.4) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง 1.5) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1.6) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 1.7) การได้รับการยอมรับหรือเชิญเชิญเกียรติจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก

2. ด้านผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารที่ดีควรเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการจัดการบริหารงานตามกระบวนการที่เป็นระบบ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านพฤติกรรม การตัดสินใจ และการดำเนินงาน โดยมีความคุณธรรมเป็นพื้นฐานของการบริหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และนำพาองค์กรไปสู่

ความสำเร็จตามพันธกิจที่กำหนดไว้ ประเด็นสำคัญในการพิจารณาคุณลักษณะของผู้บริหาร 2.1) มีความรู้ ความเข้าใจในด้านคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสม 2.2) มีทักษะในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีขั้นตอน และสามารถตรวจสอบได้ 2.3) ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล และสามารถอธิบายเหตุผลของการดำเนินการต่างๆ ได้ 2.4) เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมและการบริหาร ทั้งต่อบุคลากรภายในองค์กร และเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก

3. ด้านครู หมายถึง ผู้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านคุณธรรมและจริยธรรม และสามารถถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การปลูกฝัง และการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนคุณธรรม ครูในโรงเรียนคุณธรรมยังมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติที่ดีอย่างต่อเนื่อง โดยทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านความประพฤติและวิถีคิด อีกทั้งยังส่งเสริมความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนคุณธรรมในระดับโรงเรียนและชุมชน ประเด็นสำคัญในการพิจารณาบทบาทของครู

3.1) ความรู้และความเข้าใจในด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3.2) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 3.3) ความสามารถในการเป็นวิทยากรหรือผู้นำทางวิชาการด้านคุณธรรมในสถานศึกษา 3.4) การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในและภายนอกโรงเรียน 3.5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3.6) การเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านพฤติกรรมและวิถีคิดตามหลักคุณธรรม 3.7) การเป็นที่ยอมรับของบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในฐานะครูต้นแบบด้านคุณธรรม

4. ด้านนักเรียน หมายถึง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในตัวนักเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นักเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมถึงมีความสามารถในการจัดทำโครงการเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ มีภาวะผู้นำในด้านคุณธรรม และสามารถสร้างเครือข่ายหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เพิ่มขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญในการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมได้เป็น 6 ด้านหลัก ดังนี้ 4.1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม นักเรียนควรมีพื้นฐานความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และสามารถอธิบายความหมายหรือหลักการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม 4.2) โครงการคุณธรรม นักเรียนสามารถออกแบบหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำ

โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมทั้งในระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน 4.3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนควรแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความสุภาพเรียบร้อย มีวินัย และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น 4.4) ภาวะผู้นำด้านคุณธรรม นักเรียนควรมีความเป็นผู้นำที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และชักจูงผู้อื่นให้กระทำความดี 4.5) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม นักเรียนมีความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน 4.6) พฤติกรรมพึงประสงค์ที่เพิ่มขึ้น การส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีงามอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

สรุป มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง กรอบในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโรงเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมแผนพัฒนาที่เป็นรูปธรรม การประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่ายด้านผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านครู ครูผู้มีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรม สามารถถ่ายทอดสู่ผู้เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำทางวิชาการด้านคุณธรรม รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และด้านนักเรียน การที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จัดทำโครงการคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีภาวะผู้นำด้านคุณธรรม และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1. ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม

ยนต์ ชุ่มจิต (2558, หน้า 153) ได้กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้อง ที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้นๆ พร้อมทั้งจะกระทำการต่างๆ ที่ก่อประโยชน์ให้กับตนเอง โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือการกระทำโดยสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่น โดยไม่ส่งผลกระทบต่อตนเอง

ประชุม รอดประเสริฐ (2560, หน้า 42) ได้กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมมาภิบาล มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในความถูกต้อง และสามารถนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 22) ได้กล่าวว่าการมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม โดยสามารถเป็นวิทยากรด้านคุณธรรมได้ ผ่านการประเมินที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม มีผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม หรือผลงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม และเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมด้านคุณธรรมในระดับต่างๆ

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2561, หน้า 73) ได้กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมของผู้บริหาร คือ การมีความรู้ความเข้าใจในหลักจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรม โปร่งใส และสามารถสร้างค่านิยมที่ดีในองค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2561, หน้า 6) ได้กล่าวว่า การมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์ และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนการบริหารงาน การนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

กิตติยา ไสภณโกโคย (2563, หน้า 114) ได้กล่าวว่าความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดี โดยเป็นคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ ซึ่งสามารถแยกออกเป็นได้ 2 ความหมาย คือ 1) ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ 2) การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ

บุญช่วย โชติวิไล (2563, หน้า 9) ได้กล่าวว่าความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง หลักความประพฤติที่เป็นลักษณะนิสัยที่ดงามได้รับการสั่งสมหรือปฏิบัติตามกันมาจากจิตใจโดยไม่ฝืนใจ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ยึดถือปฏิบัติโดยตรง และส่งผลให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และความเจริญงอกงาม

ปฏิภาณ กิตตินันท์วัฒน์, และธีรังกูร วรบำรุงกุล (2562, หน้า 46) ได้กล่าวว่าความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง อุปนิสัยอันดีงามที่อยู่ภายในจิตใจของคน อยู่ในความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกสนองความปรารถนาของตน โดยคุณธรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) คุณธรรมแบบทาส (slave virtue) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและปฏิบัติตามแบบอย่างของผู้ที่ทรงไว้ด้วยความดี เช่น การได้แบบอย่างจากผู้หลักผู้ใหญ่ จากผู้บังคับบัญชา เป็นต้น 2) คุณธรรมแบบนาย (master virtue) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและปฏิบัติตามมโนธรรมของตนเองที่เห็นว่าถูกต้องดีงามแล้ว เช่น การให้ความเป็นธรรมกับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลใกล้เคียง เป็นต้น

วิจิตร ศรีสอาน (2563, หน้า 89) ได้กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่จำเป็นต่อการบริหาร มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและประโยชน์ส่วนรวม

ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ (2564, หน้า 56) ได้กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารงานด้วยคุณธรรม มีความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้อง มีความเมตตา กรุณา และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ที่สามารถนำมาใช้ในการร่วมกันกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมของโรงเรียน และมีผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้สนใจในด้านคุณธรรม

2. กระบวนการบริหารที่เป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 24) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารที่เป็นระบบ คือ ผู้บริหารมีโครงสร้างการบริหารงาน มีรูปแบบ นวัตกรรมในการบริหารงานด้านคุณธรรม รวมทั้งมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาด้านคุณธรรม

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (2560, หน้า 15-17) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมเป็นการดำเนินงานเชิงระบบที่มุ่งพัฒนาความดีงามให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน โดยใช้คุณธรรมเป็นฐานในการพัฒนา

ปัทสวดี วีรภิตติ, และคนอื่นๆ (2560, หน้า 9-11) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมที่มีระบบ โดยแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ประชุมสร้างความเข้าใจเชิงลึกให้ผู้บริหารและครู เพื่อสร้างความพร้อมและความสมัครใจร่วมดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม 2) อบรมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อค้นหาคุณธรรมเป้าหมาย และกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของโรงเรียน 3) พัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำ ให้มีความรู้และทักษะในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนคุณธรรมภายใต้การดูแลของครูที่ปรึกษา 4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเชื่อมโยงสาระคุณธรรมเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา 5) ศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการและการพัฒนาผู้เรียน 6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนในโรงเรียนในการวางแผน ปฏิบัติ และประเมินโครงการ โดยเน้นให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัติจริง 7) ดำเนินการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อให้คำปรึกษา สนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง 8) จัดประชุมรายงานความก้าวหน้าปีละสองครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลสำเร็จของการดำเนินงาน 9) สังเคราะห์และถอดบทเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 10) ประเมินผลสำเร็จของโครงการ โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม ทั้งการลดลงของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560, หน้า 12-14) ได้กล่าวว่าความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างการรับรู้และยอมรับ โดยต้องทำให้ทุกคนรับรู้ เข้าใจ และยอมรับ หลักการและกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เพื่อนำกระบวนการไปใช้ในการสร้างเสริมพฤติกรรมนักเรียน โดยมีวิธีการ ดังนี้ 1) โรงเรียนต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจ 2) ใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างการรับรู้ โดยชี้แจงกระบวนการดำเนินงานให้ทุกคนรับรู้ รับทราบนโยบาย และเป้าหมายที่โรงเรียนจะดำเนินการ 3) กระตุ้นสร้างการรับรู้ตลอดเวลา โดยให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง 4) ปลุกฝังจิตสำนึก และสร้างความตระหนัก 5) ควรแทรกการสร้าง การรับรู้ และความตระหนักในการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพไว้ในทุกขั้นตอนของงาน 6) ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้แก่บุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา 7) ศึกษาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานพัฒนาคุณธรรมในเครือข่าย โรงเรียนคุณธรรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ โดยมีวิธีการ ดังนี้ 1) โรงเรียนควร พิจารณาความเหมาะสมของผู้ที่จะรับคัดเลือกเป็นครูแกนนำ 2) ควรมีแนวทางการพัฒนาครูแกนนำ อย่างต่อเนื่อง 3) ครูแกนนำที่ผ่านการฝึกอบรมกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สามารถเป็น วิทยากรฝึกอบรมเพื่อนครูและนักเรียนแกนนำของโรงเรียน 4) การคัดเลือกครูแกนนำและนักเรียน แกนนำควรพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ มีทัศนคติเชิงบวก 5) ครูแกนนำจะร่วมคัดเลือกนักเรียนแกนนำ 6) ครูแกนนำและนักเรียนแกนนำควรพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี 7) ครู แกนนำควรให้ความสำคัญในการจัดการให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินงานเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้ผู้ ปฏิบัติ 8) นักเรียนแกนนำควรแสวงหาโอกาสในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมอยู่ เสมอ 9) สร้างทีมงานทำงานพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนให้กว้างขวาง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน (คุณธรรมอัตลักษณ์ของ โรงเรียน) โดยมีวิธีการ ดังนี้ 1) โรงเรียนจัดประชุมกลุ่มนักเรียนเพื่อระดมความคิดเป็นกลุ่มแรก เพื่อ ค้นหาพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรมเป้าหมายของกลุ่มนักเรียน 2) ประชุมครูเพื่อระดมความคิด 3) ประชุมผู้บริหารเพื่อระดมความคิด 4) นำคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่ได้จาก การระดมความคิดของผู้บริหาร ครู และนักเรียนมาเขียนในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ เพื่อใช้เป็น คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 5) คุณลักษณะของพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ควรสอดคล้องกับคุณธรรม เป้าหมาย พฤติกรรมต้องมีความชัดเจนให้ชัดเจน พฤติกรรมต้องสอดคล้องกับปัญหาที่ค้นพบ พฤติกรรมต้องนำไปปฏิบัติได้จริง และพฤติกรรมต้องสามารถวัดและประเมินผลได้ 6) คุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน ประกอบด้วย คุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน และพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของ กลุ่มนักเรียน กลุ่มครู และกลุ่มผู้บริหาร 7) การประชุมจัดทำคุณธรรมอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้บริหาร ควรคำนึงถึงขนาดของสถานศึกษา 8) กรณีโรงเรียนมีความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ

ภาคเอกชน โรงเรียนสามารถเชิญมาร่วมการระดมความคิดได้ 9) เมื่อครบรอบปีและประเมินผล การปฏิบัติงานแล้ว โรงเรียนควรทบทวน “คุณธรรมอัตลักษณ์” ใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 10) การทำคุณธรรมอัตลักษณ์ในรอบปีได้ครบถ้วน สามารถให้ผลครอบคลุมคุณลักษณะพึง ประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน วิธีการที่จะทำให้ บรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรม เป็นขั้นตอนที่ฝึกให้ นักเรียน ครู ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งมี 4 วิธี ได้แก่ 1) จัดทำโครงการ คุณธรรม 2) เป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน 3) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม 4) บูรณาการคุณธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียน) เพื่อให้เกิดการปฏิบัติทั้งโรงเรียน โดยมีวิธีการ ดังนี้ 1) น้อมนำหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาใช้ในการ ทำงาน 2) นำหลักการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมมาใช้ให้ครบถ้วนทุกหลักการ 3) ประกาศ เจตนารมณ์ในการร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 4) กำหนดลงในแผนพัฒนาโรงเรียน และ แผนปฏิบัติการ 5) ลงมือปฏิบัติโครงการคุณธรรม

ขั้นตอนที่ 6 สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม เครื่องมือทางการบริหารของ โรงเรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ ได้ ดังนี้ 1) วางแผนงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนมีนโยบาย เป้าหมายและแผนพัฒนาโรงเรียน คุณธรรมที่ประกาศให้ทุกคนทราบ โดยมีรายละเอียดในแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน มอบหมายงานให้ บุคลากรรับผิดชอบแต่ละหน้าที่ กำกับติดตามการปฏิบัติงานตามแผน มีการประเมินความก้าวหน้า เป็นระยะ 2) สร้างการมีส่วนร่วม ต้องให้กลุ่มผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน รับรู้ รับทราบ และมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งสนับสนุน ด้านบุคคล การอำนวยความสะดวกในโอกาสต่างๆ 3) ส่งเสริมสนับสนุนและเสริมแรง การเสริมแรง เชิงบวก โดยการทักทายพูดคุย ชักถาม ชมเชย ขึ้นชม ยกย่อง ให้เกียรติ ให้โอกาสในการแสดงผลงาน 4) นิเทศภายใน คณะทำงานนิเทศภายในโรงเรียน ทำการปฏิบัติงาน รับฟังปัญหาและอุปสรรค ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุน ติดตาม เป็นกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลสามารถ เข้าถึงข้อมูลนั้นได้ตลอดเวลา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ได้เรียนรู้การสร้างระบบจัดการความรู้ และ นำไปใช้ โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มบุคคลเพื่อรวบรวมความก้าวหน้าและผล การปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จ สร้างระบบจัดการความรู้ของโรงเรียนคุณธรรม รวบรวมผลงานของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ที่ประสบความสำเร็จ ทั้งวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best

practice) เพื่อเป็นข้อมูลใช้ขยายผลให้กับเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหาร ครูที่มีแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ประสบความสำเร็จ มาถอดบทเรียน และจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม 6) ประเมินผลโรงเรียนคุณธรรม มีการประเมินความก้าวหน้าความสำเร็จ และนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ 7) มีการถอดบทเรียนที่ได้รับจากการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 8) การประชาสัมพันธ์ มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ผลงานการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2562ข, หน้า 31-33) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารที่เป็นระบบ เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก โครงการส่งเสริมความดี และการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรมอย่างเป็นระบบ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2564, หน้า 78-82) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมเป็นการดำเนินงานอย่างมีระบบที่ผสมผสานหลักการบริหารสมัยใหม่กับการพัฒนาคุณธรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากร การสร้างเครือข่าย และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารงานที่เป็นระบบตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมีการสร้างการรับรู้และยอมรับ โดยจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน มีการสื่อสารนโยบายและเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนัก และประชาสัมพันธ์ สร้างครูและนักเรียนแกนนำ โดยคัดเลือกผู้ที่มีภาวะผู้นำ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง มีการระดมความคิดจากนักเรียน ครู ผู้บริหาร กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยทบทวนปรับปรุงเป็นประจำทุกปี กำหนดวิธีบรรลุเป้าหมาย จัดทำโครงการคุณธรรมสร้างเป็นแบบอย่างที่ดี และบูรณาการคุณธรรมในทุกกิจกรรม ลงมือปฏิบัติ ประกาศเจตนารมณ์ กำหนดในแผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมและ สร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการวางแผนงาน สร้างการมีส่วนร่วม นิเทศการดำเนินงาน จัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินผล และถอดบทเรียน

3. บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้

รัชยา ภักดีจิตต์ (2557, หน้า 17) ได้กล่าวว่าความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจตามกฎระเบียบ มีการดำเนินการ ที่เป็นไปตามกรอบและกติกาที่ได้รับความเห็นชอบ และเป็นไปโดยเปิดเผย มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารรวมถึงผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ ตลอดจนผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานผ่านทางสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สังคมภายนอกสามารถเข้าถึงข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส

วิจารณ์ พานิช (2560, หน้า 78) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ คือ การบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีระบบ การตรวจสอบถ่วงดุล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 26) ได้กล่าวว่าการบริหาร สถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนให้เป็นไปตามคู่มือ แนว ปฏิบัติ เอกสาร ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และได้รับความพึงพอใจด้านความโปร่งใส เป็น ธรรมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้บริหารมีผลการปฏิบัติงานที่มีการเผยแพร่สู่สาธารณชน

เกษม วัฒนชัย (2561, หน้า 92) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาที่ตรวจสอบได้ใน ยุคดิจิทัล คือ การบริหารที่มีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย มีการเปิดเผยข้อมูลผ่านช่องทางดิจิทัล มีระบบ การติดตามและประเมินผลแบบ real-time และมีการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง

สุวิมล ว่องวานิช (2562, หน้า 156) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาที่โปร่งใสและ เป็นธรรม หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการที่ยึดหลักธรรมาภิบาล มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่ชัดเจน มีระบบการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม และมีการรายงานผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่าง สม่ำเสมอ

พทุทธ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2563ก, หน้า 45) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ หมายถึง การบริหารจัดการที่มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีระบบ การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะผ่านระบบดิจิทัล และมีกลไก การตรวจสอบจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ไพรัช รัชชพงษ์ (2564, หน้า 123) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ หมายถึง การดำเนินงานบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะผ่านระบบออนไลน์ การมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการนำข้อมูลมาใช้ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ประภัสสร เสวิกุล (2565, หน้า 87) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาด้วย ความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เป็นการบริหารจัดการที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล โดยมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูล มีกระบวนการตัดสินใจที่เป็น ระบบและเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบ การดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์ และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ

ดาวรุ่ง วัชรินทร์รัตน์, และคนอื่นๆ (2566, หน้า 10) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา ด้วยความโปร่งใส คือ การเปิดเผยข้อมูล นโยบาย กระบวนการทำงาน ที่มีความน่าเชื่อถือ

มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่อสาธารณชนอย่างตรงไปตรงมา และสาธารณชนสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริหารงาน และกระบวนการทำงานได้ในทุกๆ ด้าน

สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล (2567, หน้า 9) ได้กล่าวว่าการบริหารด้วยความโปร่งใส คือ การบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ในทุกๆ ด้าน อาทิ การมีระบบงานที่ชัดเจนเปิดเผยได้ มีกระบวนการให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ หมายถึง ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาอย่างถูกต้องชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูล เผยแพร่นโยบาย กระบวนการทำงาน ผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณชน ที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ปฏิบัติงานตามคู่มือและแนวปฏิบัติของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างมีระบบงานที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ อีกทั้งสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพร้อมให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงในทุกๆ ด้าน

4. ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2559, หน้า 59) ได้กล่าวว่าการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงออกทางความประพฤติที่ดีงาม ทั้งกาย วาจา ใจ ที่สะท้อนถึงคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 27) ได้กล่าวว่าการประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ คือ ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน และได้รับการยอมรับหรือยกย่อง เชิดชูเกียรติ

รัตนา ดวงแก้ว (2560, หน้า 82) ได้กล่าวว่าการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งในด้านการครองตน ครองคน และครองงาน มีความประพฤติที่ดีงามทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและสังคม จนได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในด้านต่างๆ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2561, หน้า 67) ได้กล่าวว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การแสดงพฤติกรรมที่เป็นต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติตนอย่างมีหลักการ มีวินัย และน่าเคารพนับถือ

พิมพ์อร สดเอี่ยม (2562, หน้า 89) ได้กล่าวว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม หมายถึง การประพฤติตนที่แสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของผู้ร่วมงานและสังคม

สุทธิพงษ์ ยงค์กมล (2562, หน้า 135) ได้กล่าวว่าการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร คือ การที่ผู้บริหารดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีวินัย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นผู้นำในการทำความดีจนเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน จนได้รับการยอมรับและยกย่องจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ

ธีระ รุญเจริญ (2563, หน้า 56) ได้กล่าวว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความยุติธรรม และยึดมั่นในคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2563ข, หน้า 92) ได้กล่าวว่าการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารแสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม มีความเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้ร่วมงานและสังคม รวมถึงได้รับรางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณในด้านต่างๆ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2564, หน้า 112) ได้กล่าวว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนที่สะท้อนถึงคุณธรรมขั้นสูง ได้แก่ การมีจิตสาธารณะ เสียสละ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นผู้นำทางจริยธรรมที่แท้จริง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2565, หน้า 78) ได้กล่าวว่าการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เป็นที่ประจักษ์ มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และเป็นที่ยกย่องของบุคลากรในองค์กรและสังคม

สรุปได้ว่า การประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการครองตน ครองคน และครองงาน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส มีความยุติธรรม และแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ และเป็นที่ยกย่องของบุคลากรในองค์กรและสังคม

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1. ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่เลขที่ 313 หมู่ 11 ตำบลบ้านป่า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี รหัสไปรษณีย์ 18110 โทร. 0 3635 8612 – 6 โทรสาร 0 3635 8619 <https://saraburi2.go.th> ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 อำเภอ ในจังหวัด

สระบุรี ประกอบด้วย อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอวังม่วง มีโรงเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 135 โรงเรียน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ ติดต่อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อ อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันตก ติดต่อ อำเภอภาชี อำเภอน้อย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอเมืองสระบุรี อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2. โครงสร้างการบริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอวังม่วง มีโรงเรียน ในความรับผิดชอบ จำนวน 135 โรงเรียน ได้บริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 3) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 3 และตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ทั้งนี้ ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบของเครือข่ายสหวิทยศึกษา เป็นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา จำนวน 14 สหวิทยศึกษา ดังนี้

1. สหวิทยศึกษาเมืองใหม่ จำนวน 12 โรงเรียน
2. สหวิทยศึกษาแก่งคอยร่วมใจ จำนวน 8 โรงเรียน
3. สหวิทยศึกษาสุวรรณโยธิน จำนวน 7 โรงเรียน
4. สหวิทยศึกษาระพีพัฒนา จำนวน 12 โรงเรียน
5. สหวิทยศึกษาวิหารแดง จำนวน 11 โรงเรียน
6. สหวิทยศึกษามิตรภาพมวกเหล็ก จำนวน 8 โรงเรียน
7. สหวิทยศึกษาลำพญา จำนวน 11 โรงเรียน
8. สหวิทยศึกษาวังสีทา จำนวน 11 โรงเรียน
9. สหวิทยศึกษาผาเสด็จ จำนวน 8 โรงเรียน
10. สหวิทยศึกษาพหลโยธิน จำนวน 9 โรงเรียน
11. สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค จำนวน 9 โรงเรียน
12. สหวิทยศึกษาสุวรรณศร จำนวน 11 โรงเรียน
13. สหวิทยศึกษาซับสนุ่นหนองย่างเสือ จำนวน 9 โรงเรียน

14. สหวิทยศึกษาวังม่วงชลสิทธิ์ จำนวน 9 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้นำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - 2568 นโยบายและจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - 2568 แผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2566 - 2570 และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พร้อมกำหนดเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2567) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ปณิธาน : สระบุรี 2 ต้องเป็นหนึ่งใน ทั้งคุณภาพและคุณธรรม
2. วัฒนธรรมองค์กร : S = Service mind การบริการอย่างมิตร รวดเร็ว ใส่ใจ
R = Responsible & Result Based Management รับผิดชอบต่อ
ผลสัมฤทธิ์ ที่คุณภาพผู้เรียน
I = Integration การบูรณาการด้านการบริหารจัดการและการศึกษา
2 = Double to the best ผลงานเป็นแบบอย่าง ทั้งคุณภาพและคุณธรรม
3. วิสัยทัศน์ : เป็นองค์กรคุณภาพ คุณธรรม สร้างทุนมนุษย์สู่อนาคตที่เป็นสุขอย่าง

ยั่งยืน

4. พันธกิจ

4.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (digital technology)

4.2 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ

4.3 พัฒนาสถานศึกษาและระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัย และจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

4.4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท

5. เป้าประสงค์

5.1 ผู้เรียนทุกช่วงวัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย

5.2 ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาค มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน สอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

5.3 เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน ได้รับการช่วยเหลือ ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.4 ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม 9 รูปแบบ ได้แก่ ภัยยาเสพติด ภัยความรุนแรง ภัยพิบัติต่างๆ อุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ฝุ่น PM 2.5 การค้ามนุษย์ การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอาชญากรรมไซเบอร์ สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

5.5 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู

5.6 สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท

6. กลยุทธ์

6.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

6.2 กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

6.3 กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

6.4 กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

7. นวัตกรรมการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ใช้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการวงจรคุณภาพ PDCA โดยมีนวัตกรรม SMILE model เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีผลสำเร็จที่มุ่งหวัง รายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพ 2 SMILE Model

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 (2564, หน้า 3-4)

ด้านผู้เรียน (good students)

1. ผู้เรียนมีความปลอดภัยในการใช้อาคารเรียน อาคารประกอบในโรงเรียน
2. ผู้เรียนมีความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ต่างๆ เช่น พัดลมโทรทัศน์ เครื่องทำน้ำเย็น อื่นๆ
3. ผู้เรียนมีความปลอดภัยในการ เดินทาง ไป-กลับ ระหว่าง บ้านและโรงเรียน
4. ผู้เรียนมีความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและโรคติดต่อในโรงเรียน
5. ผู้เรียนมีความปลอดภัยในการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
6. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

สถานศึกษา

7. ผู้เรียนแต่ละระดับชั้นมีทักษะกระบวนการคิด เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นนวัตกรรมที่เข้าไปปัญหา มองเห็นทางแก้ รู้จักวางแผน และลงมือทำจริง

8. ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร
 9. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด
 10. ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา
 11. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 12. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 13. เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้
 14. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์
 15. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
 16. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้
 17. ร้อยละของนักเรียนชั้น ป.1 ต้องอ่านออก
 18. นักเรียนชั้น ป.1 เขียนได้
 19. นักเรียนชั้น ป.1 คิดเลขเป็น
 20. นักเรียนชั้น ป.3 อ่านคล่อง
 21. นักเรียนชั้น ป.3 เขียนคล่อง
 22. นักเรียนชั้น ป.3 คิดเลขคล่อง
 23. ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา
 24. ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา
 25. ผู้เรียนต้องมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา
- ด้านครู (good teachers)
1. ครูมีความสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
 2. ครูมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
 3. ครูสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
 4. ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
 5. ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (active learning)
 6. ครูมีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

7. ครูมีการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม

8. ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน

ด้านผู้บริหาร (good directors)

1. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการการศึกษาเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา

2. ผู้บริหารจัดการศึกษาด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา และฝึกปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีการพัฒนาระบบการบริหารความปลอดภัยให้เข้มแข็ง

3. ผู้บริหารสนับสนุนโครงการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย ต่อภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบในสถานศึกษาและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

4. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

5. ผู้บริหารปฏิบัติตนในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

6. ผู้บริหารนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

7. ผู้บริหารมีนวัตกรรมในการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ

8. ผู้บริหารใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา

9. ผู้บริหารมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมในภาวะวิกฤต COVID-19

10. ผู้บริหารมีแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสม ในภาวะวิกฤต COVID-19 และนำไปใช้ได้อย่างเป็นระบบ

11. ผู้บริหาร จัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

12. ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่าย/ภาคประชาสังคมมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

13. ผู้บริหารมีผลงานหรือได้รับรางวัลที่เกิดจากการบริหารจัดการสถานศึกษา

ด้านโรงเรียน (good schools)

1. สถานศึกษาเป็นภิรมย์ฤทัยสถานและปลอดภัยสูงสุดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

2. สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สูงขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมาหนึ่งระดับและผ่านการประเมิน ITA “ระดับ A ขึ้นไป”

3. สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยกระบวนการลูกเสือ ยุวกาชาด ตามหลักสูตร และบริหารจัดการหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาเต็มเวลา

4. สถานศึกษามีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยเป็นแบบอย่างและเผยแพร่ได้

5. สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา อาชีพ สิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการขยะให้กับผู้เรียน

6. สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีฐานการเรียนรู้ และมีกิจกรรมอ้อมทรัพย์ของนักเรียนทุกคนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

7. สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

8. สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง พร้อมรับการประเมินภายนอก

9. สถานศึกษามีเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาการศึกษา
ด้านองค์กร (good organization)

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นภริมย์อุทยานสถานและปลอดภัยสูงสุดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม อันพึงประสงค์

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงาน ”ระดับ A ขึ้นไป”

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมและใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรอย่างสร้างสรรค์

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีกระบวนการขับเคลื่อนการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่แสดงถึงความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างได้

3. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 2 ได้ดำเนินโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” อย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาในสังกัด โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่การเป็น “โรงเรียนดีต้องมีที่ยืน” โดยมีกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนที่เป็นระบบ ประกอบด้วย

3.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครู จัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางการขับเคลื่อนโครงการ

3.2 การนิเทศติดตาม เยี่ยมโรงเรียนเพื่อสังเกต ตรวจสอบ และให้คำแนะนำ พร้อมบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาต่อยอด

3.3 การประเมินเพื่อยกระดับ เตรียมความพร้อมในการเข้ารับการประเมิน "โรงเรียนดีต้องมีที่ยืน" และระดับ ITA (Integrity and Transparency Assessment)

กลุ่มเป้าหมายและขอบเขต

โครงการครอบคลุมสถานศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 135 โรงเรียน ซึ่งต้องดำเนินการขับเคลื่อนตามแนวทางโครงการอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มขึ้น
2. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม
3. สถานศึกษาสามารถเข้ารับการประเมินและยกระดับสู่การเป็นโรงเรียนดีได้
4. เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียนและบุคลากร

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละ 80 ของผู้บริหารและครูเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อน
2. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับการนิเทศ ติดตาม
3. ร้อยละ 50 ของโรงเรียนมีความพร้อมเพื่อรับการประเมินในระดับที่สูงขึ้น

การวัดผลและประเมินผล

มีการใช้เครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบนิเทศ และแบบสังเกต เพื่อประเมินผลกระบวนการและผลลัพธ์ของโครงการอย่างรอบด้าน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้เล็งเห็นความสำคัญการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ลงไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอผลงานของโรงเรียน การประกวดโครงงานคุณธรรม การประกวดหนังสือโรงเรียนคุณธรรม การคัดเลือก 10,000 ครูชชชช คุณธรรม การคัดเลือกนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ค่ายยุวชนคุณธรรม ตลอดจนการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับเขตพื้นที่

การศึกษา และระดับเขตตรวจราชการ พร้อมทั้งมีการขับเคลื่อนอย่างเต็มรูปแบบ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบของกระบวนการขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนกำหนดทิศทาง (D : Directional planning) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการนิเทศ (S : Supervisory Management) และขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้เพื่อพัฒนา (L : Learning Development)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนกำหนดทิศทาง (D : Directional planning)

วิธีดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. ประชาสัมพันธ์การรับสมัครและลงทะเบียนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และผู้สนใจทั่วไปในรูปแบบที่เหมาะสม
3. อบรมเชิงปฏิบัติการ ชี้แจงสร้างความรู้และความเข้าใจ ระดมความคิดร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
4. ระดมพลังสมองแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เชื่อมโยงประสบการณ์ และวิธีการการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการทุกคน
5. ให้ความรู้ความเข้าใจที่สำคัญและจำเป็นแก่ผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตลอดจนการวางแผนการนิเทศร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการนิเทศ (S: Supervisory Management)

วิธีดำเนินการ

1. ประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อทบทวนกิจกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
2. กำหนดบทบาทหน้าที่ และแนวปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม ดังนี้
 - 2.1 กิจกรรมการออกแบบการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และรูปแบบ วิธีการ การเขียนรายงานขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. การเขียนรายงานนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ครูชนคนคุณธรรม และการทำโครงการพัฒนาจริยคุณที่ถูกต้อง ชัดเจน
 - 2.2 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการเขียนรายงานขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. การเขียนรายงานนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ครูชนคนคุณธรรม และการทำโครงการพัฒนา

จริยคุณ เพื่อการเขียนรายงานและการจัดทำรูปเล่มที่ถูกต้องชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้จริง และเพื่อศึกษาเทคนิค และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้รับการนิเทศได้จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติและการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 กิจกรรมการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. การเขียนรายงานนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ครูชนคนคุณธรรม และการทำโครงการพัฒนาจริยคุณ เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอผลงาน และการแลกเปลี่ยน อภิปราย และสะท้อนคิดร่วมกัน

3. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามแผนที่วางไว้

4. ผู้นิเทศ (ศึกษานิเทศก์) ทำการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และให้คำชี้แนะ แนะนำแก่ผู้รับการนิเทศ ถึงความสามารถ ความรู้และความเข้าใจในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยใช้การบูรณาการรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพหุเสียงในการนิเทศโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการสังเกต โดยใช้การนิเทศแบบคลินิก เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนจริง เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และหาแนวทางปรับปรุงช่วยให้เห็นภาพการนำหลักการคุณธรรมไปใช้ในสถานการณ์จริง และสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ โดยใช้การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา ช่วยให้ผู้รับการนิเทศวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาที่แท้จริง และแนวทางการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง โดยอธิบายหลักการทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และการพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศนำความรู้ทางหลักการและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้อย่างเหมาะสม

4.3 ขั้นตอนการวางแผนพัฒนา โดยใช้การนิเทศแบบพหุเสียง เพื่อร่วมกันวางแผนการพัฒนา การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้รับคำแนะนำและกำลังใจในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นได้

4.4 ขั้นตอนการปฏิบัติ โดยใช้การนิเทศแบบคลินิก และสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของผู้รับการนิเทศ

4.5 ขั้นตอนการประเมินผล โดยใช้การนิเทศทั้งสามรูปแบบ เพื่อประเมินผลการพัฒนาโดยรวมและปรับปรุงกระบวนการนิเทศ

การนำมาบูรณาการใช้กับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ช่วยให้เห็นภาพการนำหลักการคุณธรรมไปใช้ในสถานการณ์จริง และสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้เพื่อพัฒนา (L: Learning Development)

วิธีดำเนินการ

1. ผู้นิเทศให้คำชี้แนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้รับการนิเทศทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. ผู้นิเทศให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
3. ผู้นิเทศพูดคุย ให้คำปรึกษาแก่ผู้รับการนิเทศ โดยมีการวางแผนวิเคราะห์การสังเกตการปฏิบัติงาน และให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นสะท้อนให้แก่ผู้รับการนิเทศ
4. การวิพากษ์ผลการปฏิบัติงานและการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
5. การร่วมเสวนา แลกเปลี่ยนถึงการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้รับการนิเทศทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. การคัดเลือกหรือสรรหารูปแบบ/วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ /นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี / ครูชนคนคุณธรรม โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
7. กิจกรรมถอดบทเรียนการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่เป็นเชิงประจักษ์ และเป็นแบบอย่างเผยแพร่ในระดับเขตพื้นที่
8. สรุปและรายงานผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
9. เผยแพร่หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กันยมาส ชูจีน (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) การมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ 2) การมีบุคลิกต้นแบบและได้รับมาอย่างมีแบบอย่างที่ดีทางจริยธรรม เช่น การมีคุณลักษณะส่วนตัวที่แสดงถึงความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรม การได้รับการส่งเสริมจริยธรรมจากสถาบันทางสังคม การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมจริยธรรม 3) การพัฒนาและปฏิบัติงานในองค์กรที่เน้นจริยธรรม เช่น การนำคุณธรรมมาสู่การบริหารจัดการ และการตัดสินใจในองค์กร และ 4) ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร เช่น การส่งเสริมบทบาทขององค์กรทางสังคม การพัฒนาคุณลักษณะของตนเอง และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา

กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านความซื่อสัตย์สุจริต ในขณะที่ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) แนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ควรให้ความพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของครู และการจัดอบรมหรือถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรใช้กระบวนการ PDCA คือ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) และ Act (การดำเนินการให้เหมาะสม) มาช่วยในการทำงานของครู

นิสัลมียะห์ อิศาเฮาะ (2562, บทคัดย่อ) บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารระหว่างกลุ่มครูผู้สอนที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน และ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ในระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารระหว่างกลุ่มครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

พงษ์พันธ์ ดิยะบุตร (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด คือด้านครู 2) ปัญหาการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด คือ ด้านครู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโรงเรียน และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 โรงเรียนมีกิจกรรมดำเนินงาน 4 ประการ ด้านที่ 2 ผู้บริหารมีกิจกรรมดำเนินงาน 3 กิจกรรม ด้านที่ 3 ครูมีกิจกรรมดำเนินงาน 5 ประการ และด้านที่ 4 นักเรียนมีกิจกรรมดำเนินงาน 5 ประการ

เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ดี รวมถึงสามารถกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กรได้อย่างชัดเจนและยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

นิตยา คงเกษม (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ที่ 4.85 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง ๒ เป็นกรอบการทำงานที่มุ่งเน้นการสร้างผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการดำเนินงานจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศและตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ภัทรารณณ์ ดวงตา (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความคิดเห็นที่มีต่อ เพศ และตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความคิดเห็นที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน พบว่า การเสริมสร้างคุณธรรมในสถานศึกษาควรดำเนินการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ 2) การปลูกฝังความกตัญญูและการดำเนินชีวิตเรียบง่าย 3) การส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริต 4) การเสริมสร้างความรับผิดชอบและสมรรถนะของบุคลากร และ 5) การขับเคลื่อนอุดมการณ์คุณธรรมเพื่อความยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและคุณธรรม

ธนายุทธ ช่อมะลิ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาทางการบริหารและความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมาก โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการบริหารและความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารและครูไม่แตกต่างกันตามสถานภาพและประสบการณ์ แต่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามขนาดโรงเรียน ($p < .01$) นอกจากนี้ ปัญหาทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) โดยมี 5 ปัจจัยหลักที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จได้แก่ นโยบายและการปฏิบัติ กระบวนการบริหาร บุคลากร บรรยากาศ และวัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อม ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ควรนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อลดปัญหาและเพิ่มความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมต่อไป

ณัฐมน อนันต์ (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ด้วยรูปแบบการประเมิน CIPPIEST โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปน้อย พบว่า 1) ด้านกระบวนการ 2) ด้านบริบท 3) ด้านประสิทธิผล 4) ด้านผลกระทบ 5) ด้านปัจจัยนำเข้า 6) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และ 7) ด้านความยั่งยืน และแนวทางการพัฒนาโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ผู้บริหารจะต้องพัฒนาโครงการคุณธรรมที่เกิดจากความพอใจ ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ มีการตั้งคณะทำงาน มีการวางแผนโครงการ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านคุณธรรม มีกระบวนการที่ดี พัฒนาไปพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ด้วย PDCA ผู้บริหารต้องมีการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นทุกด้าน ผู้บริหารควรพอใจในผลสำเร็จที่เกิดขึ้น ผู้บริหารควรมุ่งเน้น

ให้มีการพัฒนาคุณธรรมทั้งโรงเรียนอย่างมีส่วนร่วม ทำต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และนำผลการดำเนินงานมาประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ต่อไป

ประสิทธิ์ ไชยราช (2564, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษากภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ จริยธรรมการครองตน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านเพศ อายุ และขนาดของโรงเรียน และ 3) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเน้นที่การมีวินัยในการทำงาน ยึดมั่นในความถูกต้องทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพ รับผิดชอบต่อหน้าที่ คิดเห็นผู้อื่นอย่างเคารพ มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และสามารถรับผิดชอบผลการกระทำของตนเองได้

กฤติเดช สมตน (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. บทบาทของผู้บริหารของโรงเรียน พบว่ามี 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการนิเทศการสอน และแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตร ต้องมีการบูรณาการวิชาคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ควรมีพระพุทธรูปประจำโรงเรียน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และด้านการนิเทศและการสอน ควรมีการกำหนดแผนการนิเทศ กำกับติดตาม

ยุพิน อินธิแสง (2565, หน้า 702) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม ภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการพัฒนาารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ สร้างผู้นำกิจกรรม ช่วยขับเคลื่อนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและประเมินผลเพื่อพัฒนา 3) ผลการทดลองใช้

รูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม อยู่ในระดับมากที่สุด

4) ผลการศึกษาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณค่า และความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

รวิภา ทาร์ตัน (2565, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิธีบรรลুকุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05

ศิราณี ฤทธิเดช (2565, หน้า 982) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น แตกต่างกันตามขนาดโรงเรียน และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผู้บริหาร ครูและนักเรียนจะต้องมีการปฏิบัติตามแผนงานตามอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีการวัดผลและประเมินผล กำกับติดตามผู้บริหาร ครู นักเรียนร่วมกันถอดบทเรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดผลที่ยั่งยืนเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เลิศสุขุม ปังสุด (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก ต่อการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามหลักคุณธรรมในทุกด้าน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านคุณธรรมในการครองตน ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่นในงานที่ทำ ยึดมั่นในความยุติธรรม และกล้าแสดงออกอย่างถูกต้อง ด้านคุณธรรมในการครองคน ผู้บริหารควรมีความเมตตา ยุติธรรม ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน

และบุคลากรอย่างให้เกียรติ รับฟังความคิดเห็น และเป็นผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ด้านคุณธรรมในการครองงาน ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร จัดระบบงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักธรรมาภิบาล และใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

จักรกฤษณ์ พางาม (2566, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) แนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ครอบคลุมทั้งแนวทางการดำเนินงานภายใน ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของสถาบัน และการปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินของหน่วยงานภาครัฐ 2) แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่ การส่งเสริมการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ และการบริหารจัดการคุณธรรมและความโปร่งใสอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางทั้งหมดนี้ถูกประเมินว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย > 3.51) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

กานต์ชนก พรหมทา (2566, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากคือด้านผู้บริหาร 2) แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ร่วมกันวางแผน เป็นการดำเนินงานที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย คุณธรรมอัตลักษณ์ และการปรับการจัดการเรียนรู้ ร่วมพลังสร้างสรรค์ เป็นการร่วมมือกันของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างขวัญกำลังใจ ร่วมชื่นชม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมมือกันประเมินการจัดกิจกรรมและชื่นชมผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ และ ร่วมภาคภูมิใจ สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการเผยแพร่ผลงาน และรายงานผลต่อสาธารณชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย 3) ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน

อนุชา สามุงคุณ (2566, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การวางแผนงานด้านคุณธรรม การปฏิบัติงาน การนิเทศติดตามงาน และการประเมินผล การปฏิบัติงาน 2) สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น ของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น

3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม พบว่า ด้านที่มีความจำเป็นมากที่สุดคือ การวางแผนงานด้านคุณธรรม และ 4) แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย การวางแผนควรมีการมีส่วนร่วม เช่น การรับฟังความคิดเห็น การยอมรับ การสร้างผู้นำคุณธรรมในกลุ่มครู นักเรียน และชุมชน การนิเทศติดตามควรเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฟังความคิดเห็นหลากหลาย และติดตามอย่างต่อเนื่อง และการประเมินผลควรครอบคลุมทั้งภายในและภายนอก โดยเน้นผลลัพธ์ด้านพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ซาฟเดอร์, และฮุสเซน (Safder, & Hussain, 2018, pp.63-71) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศทางศีลธรรมของโรงเรียนกับพัฒนาการทางศีลธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศทางศีลธรรมของโรงเรียนกับพัฒนาการทางศีลธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงและตรวจสอบความถูกต้อง (ค่าแอลฟาของครอนบาค .795) เพื่อทราบการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับบรรยากาศทางศีลธรรมของโรงเรียน และใช้แบบสัมภาษณ์ (ค่าแอลฟาของครอนบาค .813) เพื่อประเมินระดับพัฒนาการทางศีลธรรมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนมัธยมศึกษา 1,239 คน จาก 7 เขตในจังหวัดปัญจาบ คัดเลือก 4 โรงเรียนจากแต่ละเขต ประกอบด้วยโรงเรียนหญิง 2 แห่งและโรงเรียนชาย 2 แห่ง จากพื้นที่ชนบทและเมือง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างบรรยากาศทางศีลธรรมของโรงเรียนกับพัฒนาการทางศีลธรรมของนักเรียน กล่าวคือ บทบาทของบรรยากาศโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศีลธรรมของนักเรียน คณะผู้วิจัยได้เสนอข้อแนะนำต่างๆ ในการศึกษาครั้งนี้

คาร์ไมเคิล, และคนอื่นๆ (Carmichael, et al., 2019, pp.80-86) ได้ศึกษากิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อสอนทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมของโคลเบอร์ก จากการศึกษาวิจัย 2 ครั้ง เราได้สาธิตกิจกรรมในห้องเรียนที่น่าสนใจซึ่งอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมของโคลเบอร์ก โดยใช้ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่กระตือรือร้น นอกจากการฟังการบรรยายมาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมแล้ว นักเรียนยังได้ชมวิดีโอเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่กระตุ้นคุณธรรม จากนั้นจึงทำงานเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นของผู้ใช้ที่โพสต์เพื่อตอบสนองต่อวิดีโอตาม 6 ขั้นตอนของโคลเบอร์ก นักเรียน ทั้งสองการศึกษาพบว่ากิจกรรมนี้สนุกสนานและมีประโยชน์ นอกจากนี้ คะแนนของนักเรียนในแบบทดสอบการพัฒนาคุณธรรมดีขึ้นหลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้น (กรณีศึกษา 1) และนักเรียนที่ทำกิจกรรมเสร็จสิ้นนอกเหนือจากการฟังการบรรยายก็ทำคะแนนในแบบทดสอบได้ดีกว่านักเรียนที่ฟังการบรรยายเพียงอย่างเดียว (กรณีศึกษา 2)

อูสมาน (Osman, 2019, pp.316-331) ได้ศึกษาความสำคัญของการใช้ต้นแบบในการมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา : การศึกษานำร่อง โดยใช้

แนวทางที่นำด้วยคุณธรรม (virtue-led approach) อริสโตเติลมีความเชื่อที่มีชื่อเสียงว่าควรสอนคุณธรรมให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ผ่านการฝึกฝนจนเป็นนิสัย ซึ่งค่อยๆ พัฒนาไปสู่ความเป็นผู้มีคุณธรรมที่นำด้วยปัญญาเชิงปฏิบัติ (phronesis-guided virtuosity) และพบว่า การเป็นต้นแบบนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อเด็กผ่านอารมณ์ความรู้สึกของการเลียนแบบ

โจเซฟ, และเทวี (Joseph, & Devi, 2021, pp.3869-3878) ได้ศึกษาการให้เหตุผลทางศีลธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตทาลาวาตี อำเภออโรด การให้เหตุผลทางศีลธรรมมุ่งเน้นในการตัดสินใจอย่างถูกต้องเพื่อการกระทำที่ดีและถูกต้อง และแสดงพฤติกรรมที่ดีและยอมรับได้ของนักเรียนภายใต้เงื่อนไขที่ชัดเจน โดยให้โอกาสพวกเขาได้เข้าใจคุณค่าพัฒนาความประพฤติที่ดี และเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่ามี ความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างการให้เหตุผลทางศีลธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาและประวัติภูมิหลังของพวกเขา การให้เหตุผลทางศีลธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกและระดับปานกลางกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา ดังนั้น ครูมัธยมศึกษาควรให้คำแนะนำที่ถูกต้อง และสนับสนุนให้นักเรียนมัธยมศึกษาให้เหตุผลทางศีลธรรมและพฤติกรรมที่ดีและยอมรับได้ ผู้ปกครองควรจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในบ้านเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางศีลธรรมและบรรลุระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

เบลซบี (Bleazby, 2022, pp.84-100) ได้ศึกษาการส่งเสริมความเข้าใจทางจริยธรรม การสืบค้นทางจริยธรรม และนิสัยทางจริยธรรมผ่านปรัชญาในโรงเรียน : การวิเคราะห์ตามแนวคิดของดิไว้อีกเกี่ยวกับหลักสูตรความเข้าใจทางจริยธรรม ของออสเตรเลีย พบว่าหลักสูตรแห่งชาติของออสเตรเลียนำเสนอทางเลือกที่น่าสนใจที่เรียกว่า ความสามารถทั่วไปในการเข้าใจด้านจริยธรรม โดยบูรณาการการศึกษาด้านจริยธรรมเข้ากับวิชาเรียนที่มีอยู่ โดยอาศัยแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ ผู้เขียนเสนอว่าหลักสูตร ความเข้าใจทางจริยธรรมของออสเตรเลียสามารถหลีกเลี่ยงทั้งการปลูกฝังความเชื่อและแนวคิดสัมพัทธนิยม และมุ่งส่งเสริมองค์ประกอบสำคัญสามประการของการศึกษาด้านจริยธรรม ได้แก่ 1) ความเข้าใจในประเด็นและแนวคิดด้านจริยธรรม 2) ทักษะการสืบเสาะทางจริยธรรม และ 3) นิสัยและค่านิยมทางจริยธรรม (เช่น การมีความซื่อสัตย์และเอื้ออาทร) โปรแกรม Philosophy for Children (P4C) ซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแนวคิดของดิไว้อ ได้นำเสนอวิธีการปฏิบัติสำหรับการนำหลักสูตรความเข้าใจทางจริยธรรมไปใช้ในวิชาต่างๆ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

สิตตีกี, และซุมโร (Siddiqui, & Soomro, 2022, p.229) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการศึกษาด้านคุณธรรมในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลในกรุงการาจี : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้ของครูในภาคเอกชนและรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณค่าทางศีลธรรมผ่านการศึกษาในรูปแบบทางการ เพื่อค้นหาข้อเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการศึกษาด้านคุณธรรมในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ

พัฒนาการทางศีลธรรมของนักเรียนในบริบทการเรียนรู้แบบองค์รวม ผลการวิจัยเผยให้เห็นว่าครูจากทั้งสองภาคเชื่อว่าศาสนาเป็นแหล่งที่มาหลักของคุณค่าทางศีลธรรม พวกเขา มองว่าการสอนคุณค่าทางศีลธรรมมีความสำคัญ แต่ให้ความสนใจน้อยลงในการวางตัวเป็นต้นแบบของความเป็นผู้มีศีลธรรม นอกจากนี้ ยังไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างการรับรู้ของครูในภาคเอกชนและรัฐบาล อย่างไรก็ตาม พบความสัมพันธ์ระดับปานกลางระหว่างความสำคัญ ประสิทธิภาพ และการปฏิบัติด้านการศึกษาคุณธรรมของครูในระดับหนึ่ง

เคสเบียร์, และมานน์ (Casebeer, & Mann, 2022, p.51) ได้ศึกษาการทำแผนที่พัฒนาการทางศีลธรรม:กรณีศึกษาการเรียนรู้จากการบริการในภาคตะวันตกกลางของสหรัฐอเมริกา การศึกษานี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้จากการบริการและพัฒนาการทางศีลธรรมระหว่างการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาของโครงการเรียนรู้จากการบริการ นักวิจัยได้ระบุวิธีที่ผู้เข้าร่วมรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรม แนวคิดเหล่านี้ถูกวิเคราะห์ด้วยแนวคิดแบบนิโอ-โคห์ลเบิร์กเกียน โดยใช้แผนที่สังคม ผลการค้นพบชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมการฝึกอบรมแบบมุมมองปกติสามารถสร้างโอกาสสำหรับพัฒนาการทางศีลธรรม และมีความจำเป็นในการสนับสนุนเพิ่มเติมและการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการเรียนรู้จากการบริการ

เมริกา (Merica, 2023, abstract) ได้ศึกษากลยุทธ์การสร้างคุณธรรมในห้องเรียนพลศึกษา โรงเรียนรัฐบาลถือเป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการพัฒนาพฤติกรรมส่วนตัวและทางสังคมของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนมีศักยภาพในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลเชิงบวกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ (เช่น คุณค่าทางศีลธรรม) อาทิ การเคารพ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความซื่อตรง แม้ว่าโรงเรียนจะจัดกรอบงานเพื่อเสริมสร้างคุณค่าทางศีลธรรม แต่นักเรียนในทุกระดับการศึกษา (ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย) ก็ยังแสดงสัญญาณของความเสื่อมถอยทางศีลธรรม การบูรณาการคุณค่าทางศีลธรรมในห้องเรียนสามารถทำได้ควบคู่ไปกับเป้าหมายของหลักสูตรตามมาตรฐานงานวิจัยด้านการแทรกแซงเกี่ยวกับโครงสร้างคุณค่าทางศีลธรรมในโรงเรียน โดยเฉพาะในวิชาพลศึกษา ชี้ให้เห็นถึงการปรับปรุงพฤติกรรมทางศีลธรรมของนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน ในวิชาพลศึกษา ประเด็นทางศีลธรรมเกิดขึ้นตามธรรมชาติ นอกจากนี้ หนึ่งในเป้าหมายหลักของพลศึกษา คือการพัฒนาโดเมนแห่งอารมณ์ ซึ่งครอบคลุมหลายด้านของพัฒนาการทางศีลธรรม รวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียงการแสดงความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความร่วมมือ และความเคารพ งานวิจัยชี้ว่าหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างตั้งใจ กระบวนการบรรลุวุฒิภาวะทางศีลธรรมของนักเรียนจะไม่เกิดขึ้น วัตถุประสงค์ของบทความนี้คือการสร้างแรงบันดาลใจให้ครูพลศึกษาระดับ K-12 บูรณาการกลยุทธ์พัฒนาการทางศีลธรรมในชั้นเรียนของตน โดยมีกลยุทธ์เพื่อช่วยให้ครูพลศึกษาเป็นพี่เลี้ยงทางศีลธรรมและพัฒนาชุมชนทางศีลธรรมในโรงเรียน

บาร์เกอร์ (Barker, 2023, abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมของนักกีฬามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณที่สำรวจการใช้เหตุผลทางศีลธรรมของนักกีฬามหาวิทยาลัย NAIA และคุณค่าและประโยชน์ที่รับรู้ที่มีต่อโครงการ NAIA Champions of Character ศึกษาการใช้เหตุผลทางศีลธรรมของนักกีฬาในระดับมหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นเรื่องศาสนาแห่งหนึ่งในภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา และมูลค่าที่รับรู้และประโยชน์ที่นักกีฬาเหล่านี้ได้รับจากโครงการ NAIA Champions of Character Initiative นักกีฬานักศึกษา 185 คนทำหน้าที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษานี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตอบคำถาม 16 ข้อที่มักเกิดขึ้นในวงการกีฬาและคำถามติดตามผลที่เกี่ยวข้องกับมูลค่าที่รับรู้ที่มีต่อโครงการการศึกษาพัฒนาคุณธรรม การทดสอบทางสถิติที่ดำเนินการกับข้อมูลที่รวบรวมได้ชี้ให้เห็นผลลัพธ์ที่สำคัญอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ 1) ไม่พบความสัมพันธ์หรือความแตกต่างทางสถิติที่สำคัญเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและมูลค่าที่รับรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ NAIA Champions of Character Initiative 2) นักกีฬาหญิงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่านักกีฬาชาย 3) ไม่มีการแสดงความแตกต่างทางสถิติที่สำคัญในหมู่ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยรวมของพวกเขาตามระดับชั้นและระยะเวลาในการเข้าร่วมกีฬา และ 4) ไม่มีการแสดงความแตกต่างทางสถิติที่สำคัญในหมู่ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมูลค่าที่รับรู้ที่มีต่อโครงการ NAIA Champions of Character Initiative ตามเพศ ระดับชั้น และระยะเวลาในการเข้าร่วมกีฬา

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการดำเนินงานคุณธรรมในโรงเรียนมีลักษณะการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศทางศีลธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน กระบวนการดำเนินงานมักใช้วงจร PDCA (Plan – Do – Check – Act) เพื่อวางแผน ดำเนินการ ติดตามผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นประเด็นสำคัญ เช่น การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน และบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม เช่น จัดมุมคุณธรรม แหล่งเรียนรู้ หรือสัญลักษณ์ทางศีลธรรมในโรงเรียน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณธรรม ให้ครู บุคลากร และนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง การวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมและคุณธรรมของนักเรียน และใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน และการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาในวงกว้าง ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 จำนวนเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 152 คน และครู จำนวน 1,509 คน รวมทั้งสิ้น 1,661 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Yamane, 1973 p.1089) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 323 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 35 : 65 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 114 คน และครู ร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 209 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาความเหมาะสมเป็นตัวแทนที่ดีในแต่ละตำแหน่ง เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนของครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 35 : 65 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 114 คน และครู ร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 209 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา แล้วคำนวณหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบบัญญัติไตรยางศ์ สามารถจำแนกได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนประชากร (N)			กลุ่มตัวอย่าง (n)		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
ขนาดเล็ก	56	408	464	42	56	98
ขนาดกลาง	86	979	1065	64	136	200
ขนาดใหญ่	10	122	132	8	17	25
รวม	152	1509	1661	114	209	323

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์อิสระ เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วยเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สระบุรี เขต 2 ใน 4 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม 2) มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ 3) บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และ 4) ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 54) โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตาม แนวทางการสร้างเครื่องมือวัดของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม 2) มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ 3) บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และ 4) ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ
2. วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประเด็นให้ครอบคลุมขอบเขตที่กำหนดในกรอบแนวคิด เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับขอบเขตของการวิจัย

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (validity) และตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม พร้อมทั้งคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสม

3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงมาแก้ไขปรับปรุง และนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability)

4. หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ตามวิธีของซูตริ วงศ์รัตน์ (2560, หน้า 210) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.981 ซึ่งอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้

5. เมื่อแบบสอบถามผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอฉบับสุดท้ายต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเห็นชอบ และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์

เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้การตอบแบบสอบถาม

3. จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม ไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 114 คน และครูจำนวน 209 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งโดยใช้ google form ในรูปแบบออนไลน์

4. ผู้วิจัยติดตามรับแบบสอบถามคืน และนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจนับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง พร้อมแปลความหมายตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 54)

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำแนกตามเพศและสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (Least Significant Difference: LSD) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คำนวณจากสูตร (Yamane, 1973, p.1089)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากร
	e	แทน	ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

2. การค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 206)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม หาโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 210)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_f^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

4.1 การหาค่าร้อยละ (percentage) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า

106)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.2 การหาค่าเฉลี่ย (mean) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 39)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนหน่วยกลุ่มตัวอย่าง

4.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 77)

$$S = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

5.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยพิจารณาความแปรปรวนของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบ (F - test) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 169)

$$F = \frac{s_1^2}{s_2^2}, \quad s_1^2 > s_2^2$$

เมื่อ s_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่ามาก
 s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าน้อย

- ถ้าทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}, \quad df = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}\right]^2}{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}$$

- ถ้าทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1+n_2-2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right]}}, \quad df_1 = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน สถิติทดสอบที (t-test)
 \bar{x}_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
 \bar{x}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
 s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
 s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
 n_1 แทน จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 2

5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 228)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (mean squares between - groups)
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (mean squares within - groups)

5.3 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี Least Significant Difference (L.S.D) ของฟิชเชอร์ (Fisher) คำนวณจากสูตร (ชลิตา ตระกูลสุนทร, 2558, หน้า 282)

$$LSD = t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ	LSD	แทน	ผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ i และ j
	MSE	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (MSW)
	k	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
	n	แทน	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
	α	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	ขนาดของตัวอย่าง (sample size)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าเบี่ยงเบน (sum of squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน
* $p \leq .05$	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้การทดสอบที (t-test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอิสระ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยการทดสอบเอฟ (F-test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n = 323 คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	108	33.44
2) หญิง	215	66.56
2. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		
1) ผู้บริหารสถานศึกษา	114	35.29
2) ครู	209	64.71
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1) น้อยกว่า 5 ปี	106	32.82
2) 5-10 ปี	134	41.48
3) มากกว่า 10 ปี	83	25.70

จากตาราง 2 จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.56 และมีสถานภาพการดำรงตำแหน่งเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 64.71 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.48

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับคุณลักษณะ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม	4.50	0.51	มาก
2. มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ	4.51	0.52	มากที่สุด
3. บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้	4.73	0.39	มากที่สุด
4. ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.61	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม	4.59	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.39) 2) ด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ (\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.49) 3) ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ (\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.52) และ 4) ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม

ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม	ระดับคุณลักษณะ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนอย่างแท้จริง	4.51	0.59	มากที่สุด
2. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ครบคลุมทุกด้าน	4.45	0.64	มาก
3. ผู้บริหารเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา พัฒนาดตนเองเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อยู่เสมอ	4.47	0.66	มาก
4. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมของโรงเรียนทุกชั้นตอน	4.53	0.62	มากที่สุด
5. ผู้บริหารให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน	4.53	0.62	มากที่สุด
6. ผู้บริหารพัฒนาผลงานนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรมที่หลากหลาย	4.45	0.66	มาก
7. ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านคุณธรรมอยู่เสมอ	4.55	0.62	มากที่สุด
8. ผู้บริหารสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.48	0.66	มาก
9. ผู้บริหารถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมให้แก่ครู นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.57	0.63	มากที่สุด
ภาพรวม	4.50	0.51	มาก

จากตาราง 4 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า 1) ด้านผู้บริหารถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมให้แก่ครู นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.63) 2) ด้านผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านคุณธรรมอยู่เสมอ (\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.62) และ 3) ด้านผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมของโรงเรียนทุกชั้นตอน (\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.62) และด้านผู้บริหารให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน (\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.62) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ครอบคลุมทุกด้าน (\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.64) และด้านผู้บริหารพัฒนาผลงานนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องทางด้านคุณธรรมที่หลากหลาย (\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.64) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ

ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ	ระดับคุณลักษณะ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อให้ครู นักเรียน และบุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน	4.50	0.61	มาก
2. ผู้บริหารสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกับครูและนักเรียนอย่างชัดเจน	4.53	0.62	มากที่สุด
3. ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนานักเรียนแกนนำอยู่เสมอ	4.54	0.62	มากที่สุด
4. ผู้บริหารระดมความคิดจากครูและนักเรียนในการทบทวนปรับปรุงคุณธรรมอัตลักษณ์เป็นประจำ	4.49	0.62	มาก
5. ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโครงการคุณธรรมอย่างชัดเจน	4.54	0.60	มากที่สุด
6. ผู้บริหารประกาศเจตนารมณ์การดำเนินงานในแผนพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างครบถ้วน	4.50	0.64	มาก
7. ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ต้นแบบ และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ	4.48	0.66	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ	ระดับคุณลักษณะ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
8. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาแผนงานคุณธรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยมีนักเรียนแกนนำเป็นทีมงานปฏิบัติ	4.54	0.61	มากที่สุด
9. ผู้บริหารมีระบบการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานด้านคุณธรรมของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.64	มากที่สุด
ภาพรวม	4.51	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า 1) ด้านผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนานักเรียนแกนนำอยู่เสมอ (\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.62) ด้านผู้บริหารกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโครงการคุณธรรมอย่างชัดเจน (\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.60) และด้านผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาแผนงานคุณธรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยมีนักเรียนแกนนำเป็นทีมงานปฏิบัติ (\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.60) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2) ด้านผู้บริหารสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกับครูและนักเรียนอย่างชัดเจน (\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.62) และ 3) ด้านผู้บริหารมีระบบการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานด้านคุณธรรมของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.64) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาต้นแบบ และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.66)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้

ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้	ระดับคุณลักษณะ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารสื่อสารนโยบายด้านความโปร่งใสให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจอย่างทั่วถึง	4.64	0.56	มากที่สุด
2. ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้อยู่เสมอ	4.73	0.46	มากที่สุด
3. ผู้บริหารได้รับความพึงพอใจด้านความโปร่งใส เป็นธรรม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นประจำ	4.73	0.53	มากที่สุด
4. ผู้บริหารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ	4.76	0.47	มากที่สุด
5. ผู้บริหารปฏิบัติงานตามคู่มือและแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างถูกต้องครบถ้วน	4.71	0.54	มากที่สุด
6. ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นที่ตั้งอยู่เสมอ	4.81	0.46	มากที่สุด
7. ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ใกล้ชิดคุ้นเคยอย่างเคร่งครัด	4.72	0.56	มากที่สุด
8. ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน	4.71	0.54	มากที่สุด
9. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำไปปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาอยู่เสมอ	4.71	0.59	มากที่สุด
ภาพรวม	4.73	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า 1) ด้านผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึง

ประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นที่ตั้งอยู่เสมอ (\bar{X} = 4.81, S.D. = 0.46) 2) ด้านผู้บริหารเผยแผ่ผลการปฏิบัติงานสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ (\bar{X} = 4.76, S.D. = 0.47) และ 3) ด้านผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้อยู่เสมอ (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.46) และด้านผู้บริหารได้รับความพึงพอใจด้านความโปร่งใส เป็นธรรม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นประจำ (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.53) ซึ่งมีความเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารสื่อสารนโยบายด้านความโปร่งใสให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจอย่างทั่วถึง (\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.56)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ

ด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ	ระดับคุณลักษณะ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ	4.65	0.63	มากที่สุด
2. ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีงามอยู่เสมอ	4.71	0.58	มากที่สุด
3. ผู้บริหารแสดงออกถึงความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นประจำ	4.69	0.57	มากที่สุด
4. ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	4.68	0.60	มากที่สุด
5. ผู้บริหารวางตัวเหมาะสมตามกาลเทศะอยู่เสมอ	4.71	0.55	มากที่สุด
7. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนอยู่เสมอ	4.55	0.62	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง	4.59	0.63	มากที่สุด
7. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนอยู่เสมอ	4.55	0.62	มากที่สุด
8. ผู้บริหารมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่ได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง	4.34	0.68	มาก
ภาพรวม	4.61	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านประพฤติกฎปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า 1) ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีงามอยู่เสมอ (\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.58) และด้านผู้บริหารวางตัวเหมาะสมตามกาลเทศะอยู่เสมอ (\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.55) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2) ด้านผู้บริหารแสดงออกถึงความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นประจำ (\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.57) และ 3) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ (\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.60) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่ได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.68)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศและสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยการใช้การทดสอบที (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยการทดสอบเอฟ (F-test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม เพศ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินการโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม	4.55	0.50	4.48	0.51	1.046	.296
2. ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ	4.52	0.52	4.51	0.53	0.095	.925

ตาราง 8 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินการโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
3. ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็น ธรรม ตรวจสอบได้	4.78	0.30	4.70	0.43	2.019	.044*
4. ด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและ ได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.69	0.41	4.58	0.52	2.026	.044*
ภาพรวม	4.63	0.37	4.57	0.45	1.272	.204

* $p \leq .05$

จากตาราง 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม เพศ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม	4.59	0.42	4.46	0.55	2.392	.017*
2. ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ	4.58	0.41	4.48	0.58	1.940	.053
3. ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้	4.84	0.24	4.66	0.44	4.653	.000*

ตาราง 9 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	4. ด้านประพฤติกปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและ ได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.74	0.29	4.54	0.55	4.317
ภาพรวม	4.69	0.28	4.53	0.48	3.631	.000*

*p ≤ .05

จากตาราง 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และด้านประพฤติกปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
1. ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้าน คุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.333	2	0.166	0.646	.525
	ภายในกลุ่ม	82.512	320	0.258		
	รวม	82.845	322			

ตาราง 10 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
2. ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่ เป็นระบบ	ระหว่างกลุ่ม	0.429	2	0.215	0.780	.459
	ภายในกลุ่ม	88.030	320	0.275		
	รวม	88.459	322			
3. ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความ โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้	ระหว่างกลุ่ม	0.242	2	0.121	0.786	.456
	ภายในกลุ่ม	49.294	320	0.154		
	รวม	49.537	322			
4. ด้านประพจน์ ปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีและได้รับการ ยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ	ระหว่างกลุ่ม	0.770	2	0.385	1.643	.195
	ภายในกลุ่ม	75.017	320	0.234		
	รวม	75.787	322			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.275	2	0.138	0.765	.466
	ภายในกลุ่ม	57.514	320	0.180		
	รวม	57.789	322			

จากตาราง 10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกรายด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม เพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 จำแนกเป็นผู้บริหาร

สถานศึกษาจำนวน 152 คน และครู จำนวน 1,509 คน รวมทั้งสิ้น 1,661 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีงบประมาณ 2567 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Yamane, 1973, p.1089) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 323 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 35 : 65 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 114 คน และครู ร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 209 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วยเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ใน 4 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม 2) มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ 3) บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และ 4) ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 54) โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตาม แนวทางการสร้างเครื่องมือวัดของลิเคิร์ต (Likert)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) ตามเกณฑ์

3. เปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตาม และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผล ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมให้แก่ครู นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านคุณธรรมอยู่เสมอ และ 3) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมของโรงเรียนทุกชั้นตอน และผู้บริหารให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ครอบคลุมทุกด้าน และผู้บริหารพัฒนาผลงานนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องทางด้านคุณธรรมที่หลากหลาย

1.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนานักเรียนแกนนำอยู่เสมอ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโครงการคุณธรรมอย่างชัดเจน และผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาแผนงานคุณธรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยมีนักเรียนแกนนำเป็นทีมงานปฏิบัติ 2) ผู้บริหารสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกับครูและนักเรียนอย่างชัดเจน และ 3) ผู้บริหารมีระบบการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานด้านคุณธรรมของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาต้นแบบ และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

1.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นที่ตั้งอยู่เสมอ 2) ผู้บริหารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ และ 3) ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้อยู่เสมอ และผู้บริหารได้รับความพึงพอใจด้านความโปร่งใส เป็นธรรม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นประจำ ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสื่อสารนโยบายด้านความโปร่งใสให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจอย่างทั่วถึง

1.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีงามอยู่เสมอ และผู้บริหารวางตัวเหมาะสมตามกาลเทศะอยู่เสมอ 2) ผู้บริหารแสดงออกถึงความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นประจำ และ 3) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่ได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน มีดังนี้

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านมีความรู้ความเข้าใจ ด้านคุณธรรม ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ไม่แตกต่างกัน

2.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกรายด้าน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีนโยบายที่ชัดเจนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. รวมถึงมีการจัดอบรม สัมมนา หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละท่านมีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างคุณธรรมในโรงเรียน และมีเจตนาที่ชัดเจนในการเป็นผู้นำด้านคุณธรรม

ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน การมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่ดี ทำให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ และติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และการที่ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ จึงทำให้บุคลากร และนักเรียนปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และส่งผลให้โรงเรียนมีระดับดาวที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของกฤติเดช สมตน (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา คงเกษม (2562, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยาเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการศึกษพบว่าสภาพการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ ไชยราช (2564, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าวมีระดับอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาในภาพรวม

1.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมให้แก่ครู นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำความรู้ความเข้าใจที่มีมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และชุมชน โดยการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการอบรม สัมมนา ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม และการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรมอยู่เสมอ การที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักการและแนวคิดด้านคุณธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ชนก พรหมทา (2566, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษพบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา สามุงคุณ (2566, หน้า 228) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมควรเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและนำนวัตกรรมด้านการบริหารไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารควรกำหนดคุณธรรมเป้าหมายให้ปรากฏอย่างชัดเจนในวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของโรงเรียน

1.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีการบูรณาการทั้งด้านนโยบาย กลยุทธ์ การมีส่วนร่วม การพัฒนาเครือข่าย และระบบนิเทศติดตามอย่างครบวงจร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริภาณี ฤทธิเดช (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีการปฏิบัติตามแผนงานอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ โรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดทำและประเมินผลตามแผนที่กำหนด เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน และปรับปรุงผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พันธ์ ดิยะบุตร (2562, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ โดยใช้กระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม มีการรายงานผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาในปีต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติเดช สมตน (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐมน อนันต์ (2564, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักกฏอริยาบท 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ตามหลักกฏอริยาบท 4 ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมหรืออบรมแลกเปลี่ยนความรู้กับสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน

คุณธรรม สพฐ. โดยนำผลการดำเนินงานและความสำเร็จมาประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นโยบายและกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนจาก สพฐ. ซึ่งโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้วางกรอบแนวทางและมาตรฐานด้านคุณธรรมและธรรมาภิบาลไว้อย่างชัดเจน การมีคู่มือ แนวทาง และการส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สพฐ. ถือเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การที่นโยบายภาครัฐเน้นย้ำเรื่องความโปร่งใสและธรรมาภิบาล ทำให้ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความตระหนักว่าความโปร่งใสเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ และภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงพยายามปฏิบัติงานให้โปร่งใสเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ พางาม (2566, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางดังกล่าวควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถาบัน 2) การเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นระบบและโปร่งใสต่อสาธารณะ และ 3) การบริหารจัดการด้านคุณธรรมและความโปร่งใสอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา คงเกษม (2562, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ด้านความโปร่งใส ในการบริหารโรงเรียนเป็นไปตามหลักความโปร่งใสและส่งผลดีต่อสถานศึกษา มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

1.5 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้ปกครอง หรือชุมชนในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม และมีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้บริหารที่มีพฤติกรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี กิจกรรม 10,000 ครูคนคุณธรรม ย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารมุ่งมั่นในการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการวางตัวและประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือ ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครู บุคลากร และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพิน อินธิแสง (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร กล่าวว่าการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน กุสุมาลย์วิทยาคมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณลักษณะของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในด้านการมีภาวะผู้นำ ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างดีเพื่อสร้าง ความศรัทธา ความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจองค์กรและสามารถกำหนดเป้าหมายใน การเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยมาส ชูจัน (2559, บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี มีการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม และรักในวิชาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเลิศสุขุม ปังสุด (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้บริหารควรเป็น ผู้ประพฤติและปฏิบัติตน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป มีความมุ่งมั่นในหน้าที่ และมีความรับผิดชอบ เป็นผู้มื่อธยาดีดีเป็นกันเองและสุภาพกับทุกคนและเพื่อนร่วมงาน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. กำหนดตามมาตรฐาน การปฏิบัติที่เข้มงวด เน้นให้ผู้บริหารทุกเพศต้องรักษาคุณลักษณะด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และ การเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสสัยมัยะ อิศาเฮาะ (2562, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง

บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภรณ์ ดวงตา (2563, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานภาพการดำรงตำแหน่ง เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารมีการพัฒนาคุณลักษณะตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ครอบคลุมและเด่นชัดกว่าครู โดยผู้บริหารต้องสามารถกำหนดนโยบาย วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผล จึงต้องมีคุณลักษณะความเข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. แบบเชิงลึก และมีความพร้อมในการจัดการอย่างมีระบบและตรวจสอบได้ อีกทั้งการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. แม้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทั้งโรงเรียน แต่การตัดสินใจหลักขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ สามารถบริหารได้อย่างมีระบบ มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และเป็นแบบอย่างที่ดี อีกทั้งได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จึงส่งผลให้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภรณ์ ดวงตา (2563, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบมีความคิดเห็นที่มีต่อตำแหน่งต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นกรอบ

มาตรฐานเดียวกันที่โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินการภายใต้นโยบายเดียวกัน ทำให้แม้ผู้บริหารจะมีประสบการณ์มากน้อยต่างกัน แต่ทุกคนต้องดำเนินงานตามแนวทางเดียวกันภายใต้การกำกับติดตามของเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งประสบการณ์การทำงานไม่ได้เป็นปัจจัยหลักเพียงอย่างเดียว ที่กำหนดคุณลักษณะด้านจริยธรรม หรือแนวทางการบริหาร เนื่องจากโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีเกณฑ์ กิจกรรม และตัวชี้วัดชัดเจน ทุกโรงเรียนต้องขับเคลื่อนตามกรอบเดียวกัน และผู้บริหารส่วนใหญ่มีพื้นฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพราะเป็นคุณสมบัติสำคัญในการคัดเลือก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จึงไม่แตกต่างกันมากตามช่วงประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสสัมยะห์ อีสาเฮาะ (2562, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนายุทธ ช่อมะลิ (2563, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของของ กฤติเดช สมตน (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของรวริภา ทารัตน์ (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ครอบคลุมทุกด้าน และ ผู้บริหารพัฒนาผลงานนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องทางด้านคุณธรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควร เข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่จัดโดย สพฐ. หรือหน่วยงานเครือข่ายเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อรับทราบนโยบาย แนวทาง และรูปแบบการดำเนินงานให้ทันสมัย ครอบคลุมทุกมาตรฐาน และผู้บริหารควรริเริ่มหรือร่วมกับครูพัฒนา นวัตกรรมหรือโครงการใหม่ๆ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้เชิงคุณธรรม เครื่องมือส่งเสริมพฤติกรรม หรือรูปแบบการบริหารที่ตอบโจทย์คุณธรรมของผู้เรียน

1.2 ด้านมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถานศึกษาต้นแบบ และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงระหว่างสถานศึกษาต้นแบบ และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างเป็นระบบ และสร้างชุมชนวิชาชีพ (PLC) หรือกลุ่มพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสื่อสารนโยบายด้านความโปร่งใสให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจอย่างทั่วถึง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีช่องทางการสื่อสารนโยบายที่ชัดเจนและหลากหลาย เช่น ประชุมบุคลากรเป็นประจำ ใช้สื่อออนไลน์ของโรงเรียน เช่น LINE กลุ่มครู หรือเว็บไซต์โรงเรียน เปิดโอกาสให้สอบถามและแลกเปลี่ยน ให้ครูและบุคลากรทุกระดับได้แลกเปลี่ยนข้อสงสัยหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานไปปฏิบัติ และสิ่งสำคัญที่สุดผู้บริหารควรแสดงออกถึงความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ในเชิงปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์ การจัดสรรทรัพยากร และแจ้งผลการดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมาต่อสาธารณชน

1.4 ด้านประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่ได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีและส่งเข้าประกวดในระดับเขต ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ เพื่อสร้างชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในวงกว้าง จัดทำสื่อเผยแพร่ best practice ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์ อาทิ เว็บไซต์ ป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชุมชนและเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมรับรู้ และสร้างแรงจูงใจการยกย่อง

เชิดชูเกียรติ ผ่านการมอบรางวัลหรือเกียรติบัตรภายในโรงเรียน เช่น “รางวัลผู้บริหารต้นแบบด้านคุณธรรม” หรือรางวัล “นวัตกรรมการคนดีแห่งปี” และเสนอชื่อเข้ารับรางวัลภายนอก เช่น รางวัล OBEC AWARDS รางวัลผู้บริหารดีเด่นด้านคุณธรรม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการค้นคว้าอิสระในครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการสร้างสรรค์คนดีโดยผู้บริหาร และแนวทางการส่งเสริมนวัตกรรมการเหล่านี้ให้ได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนและบุคลากร และเพื่อพัฒนาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้นวัตกรรมการสร้างสรรค์คนดีได้รับการยอมรับและเผยแพร่ในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับเขต ระดับจังหวัด จนถึงระดับประเทศ

2.2 ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนต้นแบบกับโรงเรียนเครือข่ายในโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และเพื่อพัฒนารูปแบบหรือแนวทางปฏิบัติ (best practice) สำหรับโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนเครือข่ายในการจัดกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายผลการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์. (2561). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมศาสนา. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562ก). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2562ข). คู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤติเดช สมदन. (2565). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กันยมาส ชูจัน. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: โมเดลสมการโครงสร้าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กานต์ชนก พรหมทา. (2566). แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กิตติยา โสภณโกโคย. (2563). “คุณธรรม” “จริยธรรม” และการดำรงอยู่กับสังคมประชาธิปไตย (ความหมาย และแนวคิดเชิงทฤษฎี). กรุงเทพฯ : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- กุลจิรา รักษานคร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3), 328-344.
- เกษม วัฒนชัย. (2561). การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล 4.0. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จักรกฤษณ์ พางาม. (2566). แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน. (2562). **คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชลิดา ตระกูลสุนทร. (2558). **สถิติเพื่อการวิจัย.** นครปฐม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 เรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21** (หน้า 304–306). กทม. : มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2560). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** กรุงเทพฯ : เทพนมมิตร.
- ณัฐมน อนันต์. (2564). **การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2563). **ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ดาวรุ่ง วชิรินทร์รัตน์, และคนอื่นๆ. (2566). **การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 5(1), 10.**
- ดวงพร รุ่งเรืองศรี. (2561). **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(1), 106.**
- ทรงพล เจริญคำ. (2558). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6).** กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2561). **การบริหารสถานศึกษายุคใหม่.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2563). **รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- ธนายุทธ ช่อมะลิ. (2563). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2564). **การบริหารสถานศึกษายุคใหม่**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). **นิตยย่อบริหาร** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : เทียมฟ้า.
- _____. (2563). **ผู้นำทางการศึกษามีอาชีพ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา.
- นิตยา คงเกษม. (2562). **แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิรมล รอดไพ, และวรกฤต เกื่อนช้าง. (2564). **หลักธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 9(2), 56.**
- นิตากร กองอุดม. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพกับคุณภาพงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิสัลมียะห์ อีสาเฮาะ. (2562). **บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20 (หน้า 1928).**
 ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญช่วย โชติวิโส. (2563). **คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา**. ขอนแก่น : เอ็มมีก๊อปปี เซ็นเตอร์.
- ปฎิภาณ กิตตินันทวัฒน์, และธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2562). **คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 38(6), 44-55.**
- ปทุมรัตน์ สีธูป. (2560). **การพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปภัสวดี วีรกิตติ, และคนอื่นๆ. (2560). **คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : สหมิตร พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2560). **การบริหารการศึกษาสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2565). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลทรานส์ฟอร์มเมชัน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประสิทธิ์ ไชยราช. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2565). การบริหารสถานศึกษายุคปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : พร้อมพงษ์.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, และจำรัส แจ่มจันทร์. (2563). การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), 550-558.
- พงษ์พันธ์ ตียะบุตร. (2562). การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : น้ำทิพย์ทวีร์.
- พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2563ก). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2563ข). การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการศึกษายุคใหม่. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2562). คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ไพรัช ธีชัยพงษ์. (2564). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล: ความท้าทายและโอกาส. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- ภัทรภรณ์ ดวงตา. (2563). สภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). ความเป็นครู (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ยุพิน อินธิแสง. (2565). การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วารสารพุทธปรัชญา วิวัฒน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 6(2), 702.
- รวีภา ทาร์ตัน. (2565). การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- รัชยา ภัคดีจิตต์. (2557). ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและเอกชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2560). ภาวะผู้นำทางการศึกษา: แนวคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2564). **การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลิศสุขุม ปังสุด. (2565). **การศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิจิตร วรตบางกูร. (2558). **ศิลปะศาสตร์นำรู้สำหรับผู้นำ**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2563). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วิภาลัย วงษา. (2563). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 9(33), 133 – 141.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2561). **การบริหารสถานศึกษายุคใหม่**. กรุงเทพฯ : อักษรพาพัฒนา.
- _____. (2562). **การบริหารการศึกษา: แนวคิด หลักการ และประเด็นการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศิริภาณี ฤทธิเดช. (2565). **การพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. ใน การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 (หน้า 982)**. สมุทรสงคราม : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตสมุทรสงคราม.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สตาร์ฟิชแลป อะคาเดมี. (2565). **ทักษะสำคัญ-ของผู้บริหารโรงเรียนที่ดี**. สืบค้น กรกฎาคม 3, 2567, จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/817-10->.
- สมคิด บางโม. (2560). **องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2559). **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา.
- สมสมิทธิ์ มีแสงนิล. (2559). **คุณสมบัติของผู้บริหารที่ดี**. สืบค้น มกราคม, 16, 2568, จาก <http://kmintra.tistr.or.th/kmintra/?p=1201>.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2564). **จริยธรรมการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. (2561). **ประเด็นการพิจารณา มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เขตตรวจราชการที่ 5**. เพชรบุรีฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2564). **คู่มือพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย SMILE Model**. สระบุรีฯ : ผู้แต่ง.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2566). **โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สพป. 2. สืบค้น** พฤษภาคม, 8, 2567, จาก <https://sites.google.com/saraburi2.go.th/moralschool>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2558). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2560). **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมภิบาล. (2567). **แนวทางการยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์ความรู้)**. นนทบุรี : ผู้แต่ง.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). **กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2559). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงศ์ ยงค์มกล. (2562). **จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2561). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บุ๊คลิงก์.
- _____. (2563). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุนทรี วรรณไพเราะ, และวรพล ศรีเทพ. (2566). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Next Normal. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 6(1), 287-288.**
- สุภัทรชัย กระสินหอม. (2564). **รายงานการใช้คู่มือนิเทศแบบร่วมพัฒนา โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ระดับ 2 ดาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. สระบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.**
- สุรัตน์ ดวงชาทม. (2558). **บัญญัติ 10 ประการ...สู่การเป็นนักบริหารมืออาชีพ. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12(6), 6-9.**

- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). **การประเมินผลการบริหารสถานศึกษาศึกษาสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงจิตต์ ไต้แสง. (2564). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- อนุชา สามัญคุณ. (2566). **การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Barker, M.C. (2023). **The moral development of collegiate athletes: A quantitative study exploring the moral reasoning of NAIA collegiate athletes and the perceived value and benefit held toward the NAIA champions of character initiative**. Ph.D. Dissertation, Johnson University.
- Bleazby, J. (2022). Fostering moral understanding, moral inquiry & moral habits through philosophy in schools: A Deweyian analysis of Australia's Ethical Understanding curriculum. **Journal of Curriculum Studies**, 52(1), 84-100.
- Carmichael, C.L., et al. (2019). A classroom activity for teaching Kohlberg's theory of moral development. **Teaching of Psychology**, 46(1), 80–86.
- Casebeer, D., & Mann, J. (2022). Mapping moral development: A case study of service learning in the midwest. **Journal of Community Engagement and Higher Education**, 14(2), 51.
- Joseph, & Devi. (2021). A study on moral reasoning and academic achievement of secondary school students in talavadi taluk of erode district. **Ilkogretim Online - Elementary Education Online**, 20(1), 3869-3878.
- Lunenburg, F.C., & Ornstein, A.C. (2018). **Educational administration: Concepts and practices** (7th ed.). London : SAGE.
- Magnuson, W.C. (1971). **The characteristics of successful school business managers**. Doctoral dissertation, Graduate school, University of Southern California.
- Merica, C.B. (2023). Strategies for building morality in the physical education classroom. **Journal of Physical Education, Recreation & Dance**, 94(9), 7.
- Osman, Y. (2019). The significance in using role models to influence primary school children's moral development: Pilot study. **Journal of Moral Education**, 48(3), 316-331.

- Safder, M., & Hussain, A.Ch. (2018). Relationship between moral atmosphere of school and moral development of secondary school students. **Bulletin of Education and Research**, 40(3), 63-71.
- Siddiqui, R., & Soomro, K.A. (2022). Teachers' perceptions regarding moral education in private and public schools in karachi: A comparative study. **Journal of Education and Educational Development**, 9(2), 229.
- Stogdill, R.M. (1974). **Handbook of leadership: A survey of theory and research**. New York : The Free Press.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis** (3rd ed.). New York : Harper & Row.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

**แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการ
โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
คำชี้แจง**

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านโปรดช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง โดยผู้บริหารสถานศึกษาตอบแบบสอบถามจากการปฏิบัติตนของท่าน และครูตอบแบบสอบถามจากการเห็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพราะข้อมูลที่เป็นจริงของท่านจะมีคุณอย่างยิ่งต่องานวิจัยและจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบและการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลในภาพรวมเท่านั้น

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วยเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การวัด 5 ระดับ

5 คะแนน หมายถึง ระดับการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งกรุณาให้ความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยใส่ซองที่ผู้วิจัยได้ติดแสตมป์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาววาสนา ราษฎร์นอก

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา)

ครู

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

น้อยกว่า 5 ปี

5 – 10 ปี

มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียน คุณธรรม สพฐ.

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของระดับคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพ
ความเป็นจริงเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการ
โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการ
โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการ
โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการ
โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการ
โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับคุณลักษณะ				
		5	4	3	2	1
มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม						
1	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนอย่างแท้จริง					
2	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ครอบคลุมทุกด้าน					
3	ผู้บริหารเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา พัฒนาตนเองเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อยู่เสมอ					
4	ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมของโรงเรียนทุกขั้นตอน					
5	ผู้บริหารให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน					
6	ผู้บริหารพัฒนาผลงานนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องทางด้านคุณธรรมที่หลากหลาย					
7	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านคุณธรรมอยู่เสมอ					
8	ผู้บริหารสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
9	ผู้บริหารถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมให้แก่ครู นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ						
10	ผู้บริหารกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อให้ครู นักเรียน และบุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน					
11	ผู้บริหารสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกับครูและนักเรียนอย่างชัดเจน					
12	ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนานักเรียนแกนนำอยู่เสมอ					
13	ผู้บริหารระดมความคิดจากครูและนักเรียนในการทบทวนปรับปรุงคุณธรรมอัตลักษณ์เป็นประจำ					
14	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโครงการคุณธรรมอย่างชัดเจน					

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับคุณลักษณะ				
		5	4	3	2	1
มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ						
15	ผู้บริหารประกาศเจตนารมณ์การดำเนินงานในแผนพัฒนา คุณธรรมของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างครบถ้วน					
16	ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ต้นแบบ และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ					
17	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาแผนงานคุณธรรมให้เกิดขึ้น ในโรงเรียน โดยมีนักเรียนแกนนำเป็นทีมงานปฏิบัติ					
18	ผู้บริหารมีระบบการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานด้านคุณธรรม ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้						
19	ผู้บริหารสื่อสารนโยบายด้านความโปร่งใสให้บุคลากรทุกระดับ เข้าใจอย่างทั่วถึง					
20	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้อยู่เสมอ					
21	ผู้บริหารได้รับความพึงพอใจด้านความโปร่งใส เป็นธรรม จากผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียเป็นประจำ					
22	ผู้บริหารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ					
23	ผู้บริหารปฏิบัติงานตามคู่มือและแนวทางการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างถูกต้องครบถ้วน					
24	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นที่ ตั้งอยู่เสมอ					
25	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ใกล้ชิดคุ้นเคยอย่าง เคร่งครัด					
26	ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร อย่างชัดเจน					
27	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำไป ปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาอยู่เสมอ					
ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ						
28	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ					

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับคุณลักษณะ				
		5	4	3	2	1
ประพจน์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ						
29	ผู้บริหารประพจน์ตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม อันดีงามอยู่เสมอ					
30	ผู้บริหารแสดงออกถึงความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวัง ผลตอบแทนเป็นประจำ					
31	ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านการตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติงานอยู่เสมอ					
32	ผู้บริหารวางตัวเหมาะสมตามกาลเทศะอยู่เสมอ					
33	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรมอย่างต่อเนื่อง					
34	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนอยู่เสมอ					
35	ผู้บริหารมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่ได้รับการยอมรับในระดับ ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง					

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม คณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิดา เนื่องพะยอม อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๑๒๓/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววาสนา ราชภูร์นอก รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในกรณีนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๑๒๔/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
- ๑.- คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววาสนา ราษฎร์นอก รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๑๒๕/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย . ๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววาสนา ราชภูรนอก รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เกาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชย์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เกาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๑๒๖/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิตา เนื่องพะยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย . ๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววาสนา ราชภูร์นอก รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๑๒๗/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวตล จุลสุคนธ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย . ๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววาสนา ราชภูร์นอก รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชย์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out)
เครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๓๒๕

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒
เลขทะเบียนรับ 0694วันที่รับ 19 พค 2568 เวลา
 อน. บค. นท. สส. ศส. นค.
 แผน. กก. ดสน. สท. นคท.

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถนนนารายณ์มหาราช

อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐ ๐๘๗๓

๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

ด้วยนางสาววาสนา ราชภูร์นอก รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ
ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาต
ให้นางสาววาสนา ราชภูร์นอก ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒
หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสาน
ขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๔๑๑

๔ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

ด้วยนางสาววาสนา ราชภูรนอก รหัสนักศึกษา ๒๖๒๑๗๐๑๐๒๒๖ นักศึกษาลัทธิสุตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัช ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้
นางสาววาสนา ราชภูรนอก ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง
ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
เขต ๒ หวังอย่างยิ่งในความกรุณา และอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้
ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

จดทะเบียนรับ..... ๐๘๒๐
วันที่รับ..... ๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ เวลา.....
 อ.บ. บ.ค. บ.ท. ส.ส. พิเศษ
 แขน ก.ง. ค.ง.น. ส.ท. อ.ดี.ก.

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถนนนารายณ์มหาราช

อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐๐ โทร. ๐๓๖๔๑-๑๑๑๒

วันที่รับ..... ๑๐๖๘

วันที่..... ๑๗ มิ.ย. ๒๕๖๘

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ-สกุล	นางสาววาสนา ราษฎร์นอก
วัน เดือน ปี	วันที่ 31 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2537
ที่อยู่ปัจจุบัน	33 หมู่ 17 ตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหนองโป่ง ตำบลลำพญากลาง อำเภอแมวมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พ.ศ. 2561 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 5 ปี สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2569 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี